

ч. 3 (207) 2022

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ
ТА ІНФОРМАЦІЇ

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

PLASTOVY SHLIAKH

Реєстраційне свідоцтво KB №2821 від 12 грудня 1996 року.
Видається щоквартально
© Видає Головна Пластова Булава. Відповідальний за випуск —
пл. сен. Юрій ЛЕСЬКІВ

3 (207) 2022

пл. сен. Юрій ЛЕСЬКІВ
ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

РЕДАКЦІЯ:

пл. сен. Любомир ОНИШКЕВИЧ
пл. сен. Лариса ОНИШКЕВИЧ
СПІВРЕДАКТОРИ

ст. пл. Тетяна ЛУЩЕНКО
АДМІНІСТРАТОР В УКРАЇНІ

пл. сен. Ольга СВІДЗИНСЬКА
МОВНИЙ РЕДАКТОР

д. і. н. Андрій СОВА
пл. прият. Лідія ЧИР
пл. сен. прих. Ганна ГРЕЧИШКІНА
ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЇ

пл. сен. Мирон БАБ'ЮК
АДМІНІСТРАТОР

ст. пл. вірл. Марічка ПАВЛИШАК-ЗАДОРЖНА
МИСТЕЦЬКЕ ОФОРМЛЕННЯ

АДРЕСИ АДМІНІСТРАЦІЇ

В УКРАЇНІ:
Пластовий шлях, Тетяна Луценко
а/с 104, м. Київ, 04111, Україна
luchchenko@gmail.com

В ДІЯСПОРІ:
Plastovy shliakh, Myron Babiuk
737 Ulana Lane, Webster, NY 14580-9164, USA
585-872-4263, printmyron@gmail.com

АДРЕСИ ДЛЯ ЛИСТІВ

В УКРАЇНІ:
Пластовий шлях, Юрій Леськів
вул. Зелена, 4, м. Самбір
Львівської обл., 81400, Україна
тел. 067-921-7012
plast.shliakh@gmail.com

В ДІЯСПОРІ:
Plastovy shliakh, L. Onyshkevych
5842 Wyndham Circle N., #105 Columbia, MD 2144
tel. 410-740-1323
onyshlub@gmail.com

Статті, підписані прізвищем, псевдонімом, ініціалами автора, відбивають погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу і не кінечно є офіційною позицією організації Пласт.

Редакція застерігає за собою право виправляти мову, стиль, а часом скорочувати надіслані статті та відсилати авторам до зміни ті листи, які, на думку редакції, могли б бути для когось образливими. Використання матеріалів, в тому числі й ілюстрацій, є дозволене за умови посилання на журнал «Пластовий шлях».

Просимо читачів вчасно повідомляти про зміни адреси у відповідні адміністрації. Журнали, які повернулися не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге на нову адресу тільки за додаткову платню.

© ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ №3 (207) 2022

З усіма питаннями щодо поширення журналу звертатися в редакцію. Електронна пошта: plast.shliakh@gmail.com

На першій сторінці обкладинки: пластун-військовик Олег Пашин. Київ, вересень 2022 р. / Фото Ганни Гречишкіної

ЗМІСТ

ВІД РЕДАКЦІЇ

- 5 **Юрій Леськів**
Про «Шлях» воєнного часу

ОФІЦІЙНЕ

- 6 Протокол № 49 Рішення Головної Пластової Булави

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

- 7 **Марина Балака, Ольга Муха**
«А ми тую червону калину підійmemo...»
- 10 **Оксана Водотика**
Таборове літо пластунів в Австрії було насиченим
- 12 **Богдан Колос**
Вшанування о. Володимира Івашка
- 14 **Марта Скірка, Евеліна Волокітіна, Влада Чорна**
Польща: таборове літо 2022
- 18 **Надія Дорошенк, Уляна Кравченко**
Країна Героїв. А хто в ній ти?
- 22 **Дарія Загородна**
«Синьо-жовті серця»

ПЛАСТОВІ ЮВІЛЕЇ

- 24 **Василь Венгерак**
Велике Плем'я «Лісових Чортів» зустріло 100-літній ювілей

СКАВТІНГ І СУСПІЛЬСТВО

- 26 **Юрій Юзич**
«Її відданість і служіння надихнули...»

НАШІ ІНТЕРВ'Ю

- 28 **Юрій Леськів**
Богдан Генега, ЛЧ, про Пласт у Львові, «Лісову Школу» та улюблений курінь

ОГЛЯДИ І ПОГЛЯДИ

- 34 **Олесь Юрченко**
«Пластова вірність Богові»

ПЛАСТ І СУСПІЛЬСТВО

- 36 **Андрій Сова**
У Львові конференцією відзначили 100-ліття пластового куреня «Лісові Чорти»

БУТИ ВІРНИМ УКРАЇНІ

- 38 **Ганна Гречишкіна**
Олег Пашин: «Мені не хочеться передавати в спадок своїм дітям світ, в якому буде існувати російська федерація...»

НАША ІСТОРІЯ

- 44 **Андрій Сова**
Петро Франко як популяризатор мандрівництва у Галичині напередодні Першої світової війни

ПЛАСТОВА КОЛЕКЦІЯ

- 47 **Андрій Пиллюх**
Випуск, присвячений 100-літтю куреня «Лісові Чорти»

ПЛАСТОВІ ПОСТАТІ

- 48 **Юрій Юзич**
Пластун Мирослав Григорійв — український П'єр Жубер

НА ВІЧНУ ВАТРУ

- 52 Ігор Сохан
53 Ярослав Соловій
55 Лідія Святослава Залеська Стасюк
56 Руслан Белюженко
57 Максим Вороб'єнко

ОЗНАКА ЧАСУ: ПАМ'ЯТКИ КУЛЬТУРИ ТА ІСТОРІЇ УКРАЇНИ В СТОЛИЦІ
Й ОБЛАСНИХ ЦЕНТРАХ КРАЇНИ ТЕПЕР МАЮТЬ ТАКИЙ ВИГЛЯД.
СЛІД ЗАХИЩАТИ ВІД УШКОДЖЕНЬ РОСІЙСЬКИМИ РАКЕТАМИ.

Пам'ятник українському історичному, політичному і громадському діячу Михайлові Грушевському в Києві, в центральній частині міста (вул. Володимирська), захистили мішками з піском. Тому залишився неушкоджений після російського ракетного удару по столиці України, який відбувся вранці 10 жовтня 2022 р. / Фото Юрія Леськова

На південній околиці Ізюму, на горі Кременець, майорить український прапор. Це одна з найвищих точок Харківщини, унікальне місце, яке історично відіграло фортифікаційну роль і дозволяло з вершини охопити величезний горизонт. Чи не тому росіяни свідомо і неодноразово цілили в український прапор, але так і не змогли його знищити. Цей стяг — символ того, що український народ не зламати.
Харківська область, жовтень 2022 р. / Фото Ганни Гречишкіної

пл. сен. Юрій Леськів, СМ
ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

ПРО «ШЛЯХ» ВОЄННОГО ЧАСУ

Російське вторгнення в Україну наклало помітний і важкий відбиток на сторінках журналу. Военна тематика присутня в публікаціях різних рубрик: у розповідях про події на фронті або на нещодавно звільнених теренах, у текстах про таборування в різних краях діяспори. Жорстоке сьогодні відображене в розмовах з пластунами-військовиками, з волонтерами. Навіть історичний матеріал, який публікуємо, через призму теперішнього воєнного лиха сприймається інакше, стає ще глибшим. Світлини сповна ілюструють те, що відбувається в різних кутках нашої країни, з яких довелося проганяти ворога.

Попри важкі весняні тижні та місяці нам вдалося втримати комунікацію в середовищі редакції і повним складом продовжуємо виконувати своє зобов'язання перед вами, шановні читачки й читачі. У теперішню пору творча діяльність дається нелегко, але продовжуємо писати нові сторінки історії Пласту та пластової журналістики. Нарікати не доводиться, а лише дякувати. Кажемо «спасибі» Збройним Силам України, а в лавах ЗСУ — й величезній кількості пластунів-військовиків за те, що тримають небо над Батьківщиною, забезпечують умови для налагодженого життя цивільних громадян. Ми, пластуни, навіть відновили призупинений на початку російського вторгнення виховний процес із новачтвом та юнацтвом, про що має змогу розповісти «Пластовий шлях».

Наше редакційне товариство якісно і чисельно зростає. У цей складний час до творчого середовища «Пластового шляху» долучилася пл. сен. прих. Ганна Гречишкіна. Сподіваємося, її публікації на сторінках журналу і фотоматеріал зацікавлять вас. Ми ж вітаємо подругу Ганну в нашому середовищі та бажаємо якнайкращих емоцій від перебування в дружньому колі ПШ.

На редакційну скриньку з різних країв отримуємо схвальні відгуки, а також слова підтримки в діяльності, яку провадимо. Це додає сил і бажання йти далі, показувати на сторінках журналу Пласт в Україні та різних краях таким, яким він є сьогодні.

Звісно, не маємо змоги зустрітися з кожним пластуном чи пластункою, які міцно тримають зброю в руках чи виснажені напруженою багатомісячною волонтерською діяльністю.

—”—

**ВСІ ВИ, ДРУЗІ ТА ПОДРУГИ, —
СПРАВЖНІ ГЕРОЇ НОВОЇ КРАЇНИ,
А КОЖЕН ЧИ КОЖНА, ПРО КОГО ПИШЕМО,
Є УЗАГАЛЬНЕНИМ ОБРАЗОМ ДЕСЯТКІВ,
СОТЕНЬ, А ТО Й ТИСЯЧ ПЛАСТУНІВ, ЯКІ НА
СВОЇХ ДІЛЯНКАХ РОБЛЯТЬ МОЖЛИВЕ,
А ЧАСТО Й НЕМОЖЛИВЕ ДЛЯ НАШОЇ
ОМРІЯНОЇ ПЕРЕМОГИ.**

Таким чином ставимо за мету передати сьогоднішній дух пластуна-бійця, пластуна-добровольця, пластуна-виховника, аби для майбутніх поколінь був зрозумілим наш внутрішній стан і вияв вірності Богам й Україні.

Коли ми завершували підготовку цього числа, до редакції наспіла звістка про рішення Головного Проводу з приводу журналу. Воно звучить так: «... зважаючи на умови, що склались після початку активної фази війни, Пленум ГПБ вважає, що видання "Пластового шляху" до закінчення війни повинно відбуватись виключно в межах коштів, які зібрані від передплати, без додаткових дотацій з бюджету ГПБ». Зважаючи на цю обставину, докладемо ще більше зусиль, аби редакція зуміла виконати свої цьогогорічні зобов'язання. Також розмірковуємо, як налагодити редакційний процес у році наступному.

Заохочуємо вас, шановні наші прихильники та прихильниці, до комунікації, до зворотного зв'язку. Для нас цінними є підтримка та кожен ваш відгук, думка чи порада. Розповідайте про події у ваших осередках, округах, краях, а ми радо друкуватимемо, аби і про вашу активність довідалося широке коло читачів журналу.

конференція українських пластових організацій

Австралія – Австрія – Аргентина – Великобританія – ЗСА – Канада – Німеччина – Польща – Україна

28 жовтня 2022 року

Протокол № 49

Рішення Головної Пластової Булави від 14 жовтня 2022 р. Б. щодо видавничої діяльності «Пластового шляху»

Головна Пластова Булава розглянула подання Діловода комунікації та видавництва ГПБ пл. сен. Миколи Музали та шляхом електронного голосування Пленуму Головної Пластової Булави вирішила, що, зважаючи на умови, що склались після початку активної фази війни, Пленум ГПБ вважає, що видання «Пластового шляху» до закінчення війни повинно відбуватись виключно в межах коштів, які зібрані від передплати, без додаткових дотацій з бюджету ГПБ.

У електронному голосуванні з 20 можливих взяли участь:

1. пл. сен. дов. **Мирон Спольський**, голова ГПБ
2. пл. сен. **Андрій Ребрик**, заступник голови ГПБ
3. ст. пл. **Софія Захарчук**, діловод координації Північної і Південної Америки
4. пл. сен. **Андрій Геник-Березовський**, діловод спеціальних доручень
5. пл. сен. **Богдан Савицький**, діловод фінансів
6. ст. пл. **Наталія Босак**, генеральний секретар ГПБ
7. пл. сен. **Микола Музала**, діловод комунікації та видавництва
8. пл. сен. **Ольга Феґецин**, головна булавна УПН
9. ст. пл. **Іван Чир**, головний булавний УСП
10. пл. сен. **Марко Якубович**, головний булавний УПЮ
11. пл. сен. дов. **Леся Федоренко**, головна булавна УПС
12. пл. сен. **Ігор Мричко**, голова КПС Польщі
13. пл. сен. **Андрій Козак**, голова КПС США
14. пл. сен. **Станіслав Андрійчук**, голова КПС України
15. пл. сен. **Оксана Водотика**, голова КПС Австрії
16. пл. сен. **Андріяна Хам**, голова КПС Аргентини

Сильно! Красно! Обережно! Бистро!

пл. сен. дов. Мирон Спольський, ВБ,
голова
Головної Пластової Булави

ст. пл. Наталія Босак-Ковалик, Гр.,
генеральний секретар
Головної Пластової Булави

«А МИ ТУЮ ЧЕРВОНУ КАЛИНУ ПІДІЙМЕМО...»

СТАНІЦЯ ЛОНДОН ВІДКРИЛА ЧЕРГОВИЙ ПЛАСТОВИЙ РІК У РЕКОРДНІЙ КІЛЬКОСТІ

ст. пл. Марина Балака,
пл. сен. пр. Ольга Муха, ЧХ

Коли поставити поряд знімки із відкриття 2021 та 2022 пластового року, видається, що станиця Лондон зросла чи не удвічі, але точно зміцніла. Це гірко-солодкі відчуття, бо нині понад 40% дитячого складу станиці становлять прибулі після 24 лютого 2022 року. Станиця відкрила пластовий рік, маючи у своєму складі 130 дітей: по 50 юнацтва та новацтва та аж 30 пташат. Долучіть сюди старших пластунів та сеньйорів, а також потужну спільноту Пластприяту та співчуваючих батьків, і гуртом можна великі справи робити!

Пластовий рік ми відкривали двома хвилинами мовчання. Перша була за Королевою Єлизабет II, що відійшла на Вічну Ватру 8 вересня 2022 року. Королевою, що від 11 року життя належала до Girl Guides — тогочасного дівочого скавтського руху. Цікаво, що вона належала до одного гуртка зі своєю сестрою Маргарет, двоюрідними сестрами та подругами й дітьми персоналу королівського палацу. Плавання, навички виживання в дикій природі, орієнтація на місцевості, їзда верхи, а навіть виховництво та морське плагування не були для неї чужими. Скавти Великої Британії втратили багатолітню патронку, а громадяни — шановану й улюблену королеву. Українці ж — прихильницю та захисницю нашого хороброго, волелюбного народу. Співчуваючи Королю Чарльзові III, пластуни схилили свої голови у пошануванні й вдячності Королеві, що прийняла нас і надала прихисток у своєму королівстві.

Друга хвилина мовчання віддавала честь і шану загиблим в Україні, де воїни продовжують боронити нашу землю, віддаючи їй найцінніше — свої життя. Станиця Лондон продовжує підтримувати пластунів в Україні, особливо тих, що вступили до лав ЗСУ і ТРО й стримують ворожу навалу.

Відкриття пластового року — це ще й нові знайомства. Адже станицю Лондон чисельно поповнили вихованці Пласту України

Отже, гімни, урочистості — запряження, переведення поміж уладами й отримання пластових звань, традиційна відбиванка та інші спортивні ігри і змаги по уладах, солодке частування від Пластприятю та неодмінні обійми старих і нових друзів. А після літнього табору «Країна Героїв» не так легко не приїхати до старих друзів, відтак до відкриття приєдналися і пластуни з інших осередків Великої Британії — Брістоля, Вітстабла, Девізеса, Ковентрі, Летчворта, Оксфорда та Пітерборо.

На згадку про відкриття пластового року пластуни посадили кущ калини у Голанд Парку, над яким лунала уже впізнана усіма британцями пісня про червону калину, адже цього року станиця збагатилася ще й кількома талановитими музикантами.

Завершимо наш мінізвіт точкою 1 з Наказу про Відкриття Пластового року 2022:

**ВІДЧУЙТЕ ПОПУТНИЙ ВІТЕР
У ВАШОМУ ВІТРИЛІ.
ЯКЩО НЕМАЄ ВІТРУ, БЕРІТЬСЯ ЗА ВЕСЛА!
А КАЛИНУ МИ ПІДІЙМЕМО.**

1. На збірці перед відкриттям пластового року — п'ять десятків новачок і новаків
2. Українські пластуни вшановують Королеву
3. Станиця Лондон по завершенні ВПР
4. На згадку про відкриття пластового року пластуни посадили кущ калини у Голанд Парку

Світлини з фотоархіву станиці Лондон

ТАБОРОВЕ ЛІТО ПЛАСТУНІВ В АВСТРІЇ БУЛО НАСИЧЕНИМ

пл. сен. ОКСАНА ВОДОТИКА, ЛМ,
голова КПС Австрії

Фото Дениса Герявенка

© Denys Heryavenko

Таборове літо в Австрії цього року було дуже інтенсивне. На теренах краю відбулося три пластові табори, кожен з яких був непересічний за форматом і за складом учасників.

У традиційному літньому таборі Пласту Австрії від 20 серпня до 2 вересня в савтському центрі Bundeszentrum Wasserspreng поблизу Відня взяло участь майже сто п'ятдесят пластуни, які були розподілені в юнацькому, новацькому і пташачому таборах. Серед них було тридцять учасників з України, а близько половини місцевих учасників склали пластуни з новоприбулих українських родин, що знайшли свій прихисток від війни на території Австрії.

На початку підготовки до табору КПС Австрії мала серйозний виклик — забезпечити повноцінне таборвання для зростлого удвічі членства. Проте на допомогу прийшли пластуни з інших країв. Новацький і пташачий табір підтримали виховниці з України. КПС Канади подбала про відрядження для допомоги на юнацькому таборі семи виховників, подорож яких була профінансована з фондів Канадсько-Української фундації. Табір відбувся за підтримки Австрійського інтеграційного фонду (Österreichischer Integrationsfond), який, зокрема, компенсував витрати за перебування на таборі новоприбулих пластуни та пластуни з міграційним минулим і ознайомив учасників з новими курсами німецької мови та інтеграційними проектами.

Завдяки міжнародним командам талановитих виховників учасники всіх трьох таборів мали барвисту програму, яка складалася з мандрівок та екскурсій, прикладних майстерок, пізнавальних гутірок і, звичайно, співу та імпрез при ватрі. За легендами таборів, юнацтво долало свій шлях «Крізь пустелю до зірок», новацтво здійснювало космічний стрибок «Назад у майбутнє», а пташата жили в «Чарівній країні».

Ще один мандрівний табір «Побурлакуємо світами», який відбувся 20—28 серпня на савтській оселі в містечку Gars am Kamp в землі Нижня Австрія, був зорганізований пластунками і пластунами з куренів «Бунтарки» (Україна) і «Бурлаки» (США). У ньому взяло участь близько 50 юначок і юнаків з України, які за тиждень встигли поплавати на каяках, полазити в мотузковому парку, побувати на велосипедній мандрівці та відвідати Відень з екскурсією. Особливою подією стало спільне святкування Дня Незалежності України, коли юнацтво з табору Пласту Австрії завітало в гості на бунтарсько-бурлацький табір. До цієї велелюдної події долучилися також і місцеві скавти та мешканці, які принесли традиційну домашню випічку до спільного столу та приєдналися до святкової ватри.

У середині липня свій літній табір на теренах Австрії відбуло юнацтво станиці Рівне. П'ятдесят учасників від 7 до 16 липня перебувало в містечку Ober Grafendorf, що в Нижній Австрії. Місцева громада та волонтери з організації Gemeinsam für die Ukraine повністю подбали про перебування та забезпечення пластуни. До фінансової підтримки табору також долучилася греко-католицька парафія св. Варвари м. Відень. Пластуни Австрії мали нагоду відвідати учасників табору та передати їм сувеніри на згадку.

< Одна з хоругв юнацького табору

ОСОБЛИВУ ПОДЯКУ ПЛАСТ АВСТРІЇ ВИСЛОВАЮЄ ВСІМ СТАРШИМ ПЛАСТУНАМ, СЕНЬОРАМ, ПЛАСТУНАМ ПРИЯТЕЛЯМ ТА БАТЬКАМ КРАЮ, ПРИЧЕТНИМ ДО ВІДДАНОЇ ПРАЦІ НАД ПІДГОТОВКОЮ І ПРОВЕДЕННЯМ ТАБОРІВ.

Окрема подяка пластунам:

з Канади: пл. сен. Дарії Горбай, голові КПС Канади, та пл. сен. Любкові Белею, V, заступнику голови, за забезпечення відрядження пластуни з Канади для допомоги на таборі; ст. пл. скобові Андрію Хіхловському, СМ, референту УПЮ КПС Канади і ст. пл. скобові Матею Горбаю, СМ, з Едмонтона, ст. пл. вірл. Марисі Фостій, гніздовій УПН, ст. пл. скобові Юліану Фостію, СМ, ст. пл. Андрію Шелемею, СМ, зв'язковому УПЮ з Вінніпега, ст. пл. вірл. Софійці Головатій, Rt, гуртковій виховниці, і ст. пл. Дмитру Дутці, V, референту УСП КПС Канади та гуртковому виховнику з Торонта за щирю працю на таборі;

з України: пл. сен. Богдані Зінов'євій, Гр, ст. пл. вірл. Романі Доман, ЧХ, ст. пл. Ользі Білоніжці, ст. пл. Олені Коляді, пл. уч. Богдані Підлісецькій.

Новацтво в мотузковому парку >

Новачки під час майстерки >

Таборує новацтво >

© Denys Heryavenko

ВШАНУВАННЯ о. ВОЛОДИМИРА ІВАШКА ВІД САМБОРА ДО САСКАТУНА

пл. сен. БОГДАН КОЛОС, КВ

Саскатун, Канада. Більшість людей, які пережили світові війни, переміщення та еміграцію, швидко визнають, що життя може бути повним несподіванок, і рідко хто прибуває в первісно запланований пункт.

Минулого літа українська громада в Саскатуні, Саскачеван, зібралася на вшанування саме такого життя — непередбачений шлях та досягнення отця Володимира Івашка, відданого духовного провідника західноукраїнсько-канадської парохії та громади.

Святкування відбулося в Саскатуні, в українсько-католицькому соборі св. Володимира та єпархіяльному парку, Святою Літургією та відкриттям і освяченням бронзової меморіальної дошки на честь о. Івашка, його досягнень та 42-річного служіння цій громаді.

Бронзову табличку з любов'ю створив місцевий художник Рик Лучка в майстерні Luna Metal Work.

Володимир Івашко, який народився 1908 року в Судовій Вишні (нині Львівська область), з юних років був членом Пласту.

З історії знаємо, що у 1930-х роках на Західній Україні Пласт як українська патріотична організація був заборонений тодішньою польською владою. Діяльність пластунів стала таємною, тому їхні збори відбувалися подалі від сторонніх очей, часто просто неба в лісі.

< Свята Літургія у церкві св. Володимира, в єпархіяльному парку, Саскатун

О. Володимир Івашко в той час вже закінчив студії та висвятився на священника. Він продовжував виконувати свою подвійну роль душпастиря і пластового провідника, і врешті був заарештований у 1939 році. Опинився в концтаборі «Берега Картузька» в Польщі як політичний в'язень. Причиною ув'язнення було те, що о. В. Івашко «надто добре вмів організувати молодь».

Після закінчення Другої світової війни священник разом із багатьма пластунами опинився в таборах для переміщених осіб, які тимчасово перебували у Західній Європі. Усі вони розуміли, що повернутися на Батьківщину, яка тоді була окупована сталінським Радянським Союзом, було неможливо. Російські політичні сили прагнули розширити свою владу та вплив на сусідні країни.

У цей час Головна Пластова Управа в Мюнхені заохотила о. В. Івашка на еміграцію до Канади і доручила йому створити там пластову організацію. Він потрапив у Вінніпег, де в 1948 році заснував перший осередок Пласту в Канаді.

Однак керівництво Української Католицької Церкви також мало потреби та плани. Вони призначили цього харизматичного священника спочатку до Вінніпегу, опісля до Принца Альберта, де він пробув п'ять років, і нарешті до Саскатуна, куди він прибув у 1953 році.

Пласт не був новою ідеєю для українців західних провінцій. Єпископ Микита Будка, а згодом о. Василь Кушнір підтримували концепцію заохочення українських дітей вписуватися в ряди пластунів. Коли о. В. Івашко оселився в Саскатуні, пластова організація там отримала змогу активно розвиватися.

Священик служив своїй громаді в Саскатуні аж до смерті у 1995 році, у віці 87 років.

Цього літа у церковному парку зібралися члени організації Пласт та СУМ, оскільки в різні часи отець був капеланом обох молодіжних груп.

Заходи на поминальних урочистостях здебільшого очолює отець Іван Нагачевський, колишній пластунок у Саскатуні, а нині священник на парохії. Він також служив протягом семи місяців в акції «Operation Unifier» як капелан місії Збройних Сил Канади в Україні.

О. Іван згадував: «Він (о. Івашко) навчав нас культури і віри, живучи нею. Я не пам'ятаю жодної його проповіді, але пам'ятаю багато його уроків. Я пам'ятаю, як навчився у нього почуття власної гідності, чесності та порядності. Пам'ятаю, що хотів бути схожим на нього. Він справив таке враження, що й тепер хочу бути таким, як він».

Вікторія Марко, редакторка-упорядниця нещодавно виданої книжки про о. В. Івашка «Від Самбора до Саскатуна» та організаторка святкувань, сказала у своєму вступному слові, що «хороший провідник громади завжди знаходить собі роботу у своїй громаді. Саме тому ми в Саскачевані та всій Канаді шануємо та пам'ятаємо тих, хто допомагає».

Олена Цоба та Богдан Колос, колишні голови Пласту в Канаді, перед меморіальною дошкою о. Івашкові

Протягом багатьох років отець Івашко відзначався своїм духовним провідництвом, гуманітарною та громадською діяльністю. У 1981 році Українська католицька єпархія надала йому звання мітрата за його керівництво в Саскачеванській єпархії. Конгрес Українців Канади 1983 року відзначив отця Івашка за громадську діяльність своєю найвищою нагородою — Шевченківською медаллю. За пластову діяльність з молоддю та організаційну працю в 1984 році він отримав найвище пластова відзначення — орден св. Юрія в золоті.

Отець Володимир пишався би своєю роллю у впливі на виховання молоді, бо молодь зрозуміла, що те, що вони роблять, може мати велике значення. Їхня енергія, ентузіазм і зосереджена праця можуть зробити світ кращим для всіх.

Більше про вплив отця Володимира Івашка у громаді можна дізнатися з нещодавно виданого збірника статей, редактованого Вікторією Марко. Книжку «Від Самбора до Саскатуна» можна отримати в канцелярії Крайового Пласту в Торонто або ж в Українській католицькій єпархії Саскатуна, Канада.

ПОЛЬЩА: ТАБОРОВЕ ЛІТО 2022

пл. розв. МАРТА СКИРКА,
пл. розв. ЕВЕЛІНА ВОЛОКІТІНА,
пл. розв. ВЛАДА ЧОРНА

Для кожного з нас цьогорічне літо було особливим. Зазвичай безтурботне і веселе, цього разу вимагало більше зусиль і додавало нових викликів. У зв'язку з війною в Україні багато таборів відбувалося за кордоном, більшість із них в Польщі. Це стало викликом не лише для проводів таборів, а й для Крайової Пластової Старшини в Польщі, яка вперше працювала з такою кількістю таборів. Спільні зусилля пластунів з України і Польщі, а також наших вірних друзів харцерів (Związek Harcerstwa Polskiego) увінчалися успіхом: учасники відчули чар пластування під мирним небом разом з нашими польськими друзями.

Ми поспілкувалися з людьми, відповідальними за цей успіх.

Голова КІР Польщі
ст. пл. ГАННУСЯ ТИМЕЦЬ

— **Чим це літо відрізнялося від попередніх?**

— У нас усіх останні пів року — найважчі пів року у нашому житті. Ми всі безупинно працюємо на перемогу України. Усі пластуни Польщі, яких до 24 лютого було небагато, займаються різними напрямками допомоги одночасно. Цього літа багато пластових акцій, передусім таборів, в Україні не могло відбутися. Тож замість 2-3 таборів, які щороку відбувалися в Польщі, їх було 20.

— **Які труднощі Ти мала під час організації таборів?**

— Їх було насправді дуже багато. Насамперед — дуже обмежена кількість часу, яку ми мали на організацію таборового літа в Польщі, оскільки інтенсивна підготовка почалася в половині червня. Причиною була непевність, чи отримаємо фінансування, чи знайдемо місця для всіх таборів, які виявили бажання переїхати з України в Польщу, чи випустять на час таборів виховників-хлопців тощо. Пласт у Польщі відіграв роль посередника між Пластом в Україні та польськими харцерами, на базах яких ми провели більшість таборів. І це завдання було найважчим. Таборування в Україні і в Польщі на базах Союзу Польських Харцерів відрізняється. В Польщі є набагато більше документів, правил, перевірок, норм, яких потрібно дотримуватися.

< Цьогорічне таборування в Польщі — вияв на практиці скавтського побратимства між пластунами і харцерами. Один з моментів табору «80 днів навколо світу»

Від проводів таборів з України ми отримували прохання, списки потреб до проведення таборів, а з боку харцерів — інформацію, наскільки вони можуть нас забезпечити. І так спільними силами з КПС України та ЗНР нам вдалося прийняти біля 1200 пластунів на 20 таборах. Звісно, на кожному таборі були свої труднощі. Траплялися мовні проблеми, тому що ми не мали змоги забезпечити на кожен табір перекладача, однак спільними силами і польська, й українська сторона отримали пришвидшений двотижневий курс української та польської мов.

— **Які висновки на майбутнє Ти зробила?**

— Точно потрібна більша команда, яка буде працювати над таборами. Для 1-2 осіб нереально важко організувати табори, паралельно займаючись іншою волонтерською діяльністю: чи то гуманітарною, чи логістикою і ще при цьому працюючи 8 годин на роботі. Тільки як зібрати таку команду, коли всі й так активні в якомусь напрямі? Я не знаю.

— **Які Твої загальні враження?**

— Мої враження загально дуже позитивні. Кожне обличчя радісної дитини показувало нам, що робимо добру справу і даємо дітям хоча б декілька днів без тривоги, без бомбосховищ... Ми виховуємо свідому українську молодь, яка є майбутнім України і яка після перемоги буде відбудовувати нашу країну набагато сильнішою, ніж вона була.

Я також дуже рада співпраці з Союзом Польських Харцерів, який доклав шалені зусилля, щоб табори могли відбутися на їхніх базах і допоміг отримати фінансування для проведення цих таборів.

ВІДГУКИ УЧАСНИКІВ ТА ЧЛЕНІВ ПРОВІДІВ ТАБОРІВ, ЯКІ ПОБУВАЛИ В НАСІЧНОМУ

**Комендант крайового юнацького табору
історичної стилізації «Світанкові Віхи — XIV»**
ст. пл. скоб ДМИТРО ДЕМ'ЯНЕНКО, ОХ

Найбільшою проблемою, з якою ми зіткнулися, були документи і підготовка табору, оскільки у воєнний стан дуже важко проводити табори, а вдвічі важче проводити їх за кордоном. Складною була адаптація до нових умов і дотримання внутрішніх базових правил, але ми з цим впоралися. Я дуже дякую харцерам і Пласту в Польщі за велику допомогу. Я дуже вражений гостинністю, підтримкою та допомогою в організації нашого табору. Також вражений способом проведення таборів у Польщі, оскільки вони кардинально відрізняються від таборів в Україні. Було дуже круто, а найкращим доказом цього є задоволені учасники, які не хотіли повертатися додому.

«Світанкові Віхи»: таборіві будні

Юначки — учасниці цьогорічного таборування в Польщі

▲ Ранкова збірка. Табір «Світанкові Віхи»

**Інструкторка КМВТ «Метаморфози»
пл. сен. пр. МАРТА ТАЛАН, І**

Давно не таборувала з юнаками. Останні роки моє пластування переповнене прекрасним пташацтвом, тому хотілося більшого драйву. І я його отримала! Ми потрапили просто в самісінький мистецько-вишкільний епіцентр пластування, а контрасту додавала місцина табору — територія Західної Бойківщини і цінні для досвіду умови харцерської бази. Таке особливе поєднання практичних, емоційних, мистецьких і природних умов дало неймовірний заряд і непереможне бажання пластувати ще і ще!

**пл. уч. ВІКТОРІЯ ПОДОЛЕЦЬ,
курінь ч. 32 ім. Олени Кульчицької,
табір «80 днів навколо світу»**

— **З якими труднощами Ти стикнулася під час цього табору?**

— Як таких труднощів не було. Для мене єдиним мінусом був час, виділений на миття, оскільки не завжди 60 осіб встигали помитись за умовних 30 хв — 1 годину. У нас щоденно був виділений час від харцерського осередку, але не завжди це було прописане у програмі.

— **Чи вважаєш Ти, що учасники мали змогу себе проявити на таборі? Якщо так, то в який спосіб?**

— Програма була однаковою для всіх, а дітей на таборі було багато. Дехто вперше приїхав на табір, когось тільки перевели з новацтва, хтось вже склав 2 пробу, ще інші сумували за своїми станичними акція-

ми в Україні. Відповідно, програма була легшою і пристосованою до молодшого юнацтва. Були різні гутірки, але старше юнацтво, яке має певний досвід, трохи було байдуже, бо все знало.

— **Чи був цей табір для Тебе особливий в цих умовах?**

— Загалом табір був класний, хоча він дещо відрізняється від звичних пластових таборів. Що мене, наприклад, здивувало, то це готове 3-разове харчування у визначених годинах, менше таборових робіт. Але загалом це крута можливість познайомитись з пластунами з цілого світу, з різних станиць в Україні чи тими, які пластують в Польщі. Атмосфера на таборі була дуже класна!

**пл. уч. ДАР'Я КУШНАРЬОВА,
табір «Чумацький шлях»**

— **З якими труднощами Ти стикнулася під час табору?**

— Основною складністю стало те, що ми перепи-сували програму щоденно, змінювали її щонаочі.

— **Чи вважаєш Ти, що учасники мали змогу себе проявити на таборі? Якщо так, то в який спосіб.**

— Так, змогли. Найбільше це проявлялось у тому, що в нас була вибудована чудова економіка табору, а не стандартні таборові гроші. За різні завдання учасники отримували ресурси і з тих ресурсів будували «міста». Були всілякі гутірки, майстерки тощо, це насправді давало змогу учасникам проявити вміння командних гравців.

▲ «Чумацький шлях»: таборовий змаг

— **Чи був цей табір для Тебе особливий в цих умовах?**

— Він був чудовий, бо атмосфера була надзвичайна. Я мала бути учасницею, але завершилось все тим, що була й інструктором, і виховницею. Це був мій перший досвід таборування на базі харцерів, ось це було незвично і цікаво. В цілому було цікаво буквально влитися в організацію в процесі і самій видумувати різні заняття.

**пл. розв. ОЛЕКСАНДР ЗАЦЕРКЛЯНИЙ,
підготовчий курінь ім. Івана Мазепи,
табір «Світанкові Віхи»**

— **Які Твої загальні враження від табору?**

— Табір був можливістю дуже круто провести час, побути у безпеці.

В Польщі до нас ставилися добре, ми були вже далеко не першим пластовим табором, що відбувався на цій базі, тому, думаю, вони звикли до пластунів. Харцери втручалися трошки в програму табору (був влаштований альярм з повним вирядом на їхнє прохання).

Харцерська база та те, як там функціонує побут, відрізняється від того, як відбуваються табори в Україні. З дивного: нас годували канапками на сніданок та на вечерю. Ми спали на ліжках в «штабних» наметах. Можна було прийняти душ з теплою водою. Також на таборі не було свого лікаря, і всі проблеми, що виникали, потрібно було зголошувати до польського лікаря з бази. Табір яскраво запам'ятався насиченою програмою та тим, як її намагалися втілити.

**Коментар коменданта харцерської бази «Насічне»,
де відбувалися пластові табори, харцмістша
АРТУРА ПАЛУЦЬКОГО (hm. Artur Palucki)**

— **Чим цьогорічний таборовий сезон відрізнявся від попередніх?**

— В попередніх роках ми боролися з ковідом, а в цьому — з несправедливістю і людською трагедією, яка застала наших сусідів. Разом з Пластом в Польщі та Пластом в Україні ми прийняли виклик організації цьогорічної літньої акції прийняття якнайбільшої кількості дітей з України. Завдяки спільним зусиллям нам вдалося організувати акцію на 1300 людей, з чого 662 дітей і молоді приїхало до нас з України.

— **З якими проблемами треба було впоратися?**

— Як це зазвичай буває при великих спонтанних проєктах, найбільшою проблемою був час на організацію і зібрання команди і працівників по польській і українській стороні. Ну, і ще однією проблемою, з якою нам треба було впоратися, був мовний бар'єр.

— **Як оцінюєш, друже, співпрацю харцерів і пластунів?**

— Склалося враження, що для них це була незабутня пригода. Спільні заняття, ігри, ватри запам'ятаються надовго, а нові знайомства та друзі принесуть в майбутньому багато корисного. Щодо співпраці проведів, то це була неймовірно важка праця, яка коштувала нам багатьох годин розмов і домовленостей. Проте якби сьогодні мене запитали, чи я б хотів ще раз долучитися до організації якого-небудь проєкту з Пластом, я б впевнено відповів: «Так».

КРАЇНА ГЕРОЇВ. А ХТО В НІЙ ТИ?

пл. сен. НАДІЯ ДОРОШЕНКО,
пл. уч. УЛЯНА КРАВЧЕНКО
Осередок Сток-он-Трент

Якщо казати, що літо — це маленьке життя, то пластовий табір — це справжнє життя. А пластовий табір «Країна Героїв» — це життя з Україною в серці. Де б не перебував справжній пластун, скільки б тисяч кілометрів не відділяли його від Батьківщини, він завжди буде пам'ятати героїв, що стояли і стоять за Україну. Тих, хто кожною своєю дією і думкою опікується Україною, кому не байдуже, кому є різниця, кому болить.

Пластовий табір у Великій Британії традиційно відбувся на оселі «Верховина» в Уельсі, і то був 72-й табір. Він зібрав 57 юнаків та юначок, 40 новаків та новачок, 10 пташат та 20 членів проводу.

Погода була, на диво, літньою і геть не властивою Туманному Альбіону. Друг Ярема, комендант табору, пригадує, що настільки спекотне літо було ще аж у 1976 році. Тож користуючись ситуацією, учасники табору долучилися до багатьох водних активностей, подорожжя в ліс і гори, на море і на річку, на водоспади та в містечка-музеї, в басейн та парк розваг.

Під час однієї з гутірок для юначок

УЧАСНИКИ ТАБОРУ ОРГАНІЗУВАЛИ БАГОДІЙНИЙ КОНЦЕРТ В ПІДТРИМКУ ЗСУ З ПРЯМИМ ЕТЕРОМ, ВІД ЯКОГО У ГЛЯДАЧІВ БУЛИ І СЛІЗИ НА ОЧАХ, І МОРОЗ ПО ШКІРІ, І ЩЕМ У СЕРЦІ.

Вражаючою для всіх без винятку була презентація подруги Оксани Літинської про вершини, на яких вона побувала. Розповідь залишила по собі поле для думок і висновків: діти і дорослі зрозуміли, що єдиний секрет здобутків у житті — готуватися, гуртуватися, загартовуватися та обов'язково йти до своєї власної вершини.

Друг Денис Угрин зі своєю колегою, відомим дитячим психологом Софією, провели гутірку про те, як працює людський мозок. Що й казати — дивовижно!

Безцінною для кожного пластуна є можливість доторкнутися до історії. Про Гарета Джонса, видатного журналіста, що першим на весь світ почав говорити про штучний Голодомор в Україні 1932—1933 років, розповів депутат уельського парламенту Михайло Антонів. На таборі була виняткова нагода зустріти легендарну пару пластунів — друга Романа та подругу Сою Дубіль. Саме завдяки їм та їхнім друзям ми маємо можливість пластавати на оселі «Верховина» від 1965 року.

Подбав про здоров'я душі кожного учасника, відслужив Службу Божу й уділив Таїнство Причастя отець Тарас.

Світлина на згадку про незабутні миті таборування

ПТАШАТА

НАША МОРКВА НАЙСМАЧНІША, ПОСМІШКИ ЯСНІ...

Слід зазначити, що це перший повноцінний пташачий табір, який мав тижневу програму.

Пишу цю статтю, а в голові — маленькі наші пташатка з морквинками за спинами на спільній ватрі співають свою коронну пісню «Вільна, кльова Україна!». Це було дуже мило і весело. виготовленням медалей з солоного тіста пташата здивували не тільки новаків, а й провід — в такий спосіб вони подякували новакам за командну гру, яка відбулася на терені табору. На добру згадку пташата зробили серденька з відбитками своїх пальчиків для юнаків. Також пташата першими на таборі побудували свою браму, тож ці малюки гарантовано будуть неперевершеними новаками і вже за кілька років здивують, а можливо й навчать виховників чомусь особливому! Першуну у підтаборі пташат став Лука, бажаємо високого лету тобі, друже!

НОВАЦТВО

«ЦЕ БУВ МІЙ НАЙКРАЩИЙ ДЕНЬ» ТРИВАЛІСТЮ У ДВА ТИЖНІ»

Новацтво щоранку мало нову цікаву історію на день, яка логічно впливала з теми табору «Країна героїв» і поєднувала всі денні активності — гутірки, ігри, співи, майстерки та подорожі.

Хоч для багатьох новаків це був перший пластовий табір, вони охоче сприймали нову інформацію, опанували навички та ще більше усвідомлювали свою приналежність до великої Країни Героїв.

Новацький підтабір складався з п'яти роїв: «ЗСУ», «АЗОВ», «Кіт-інжир», «Дика зграя» та «Загадкові». Впродовж двох тижнів рої змагалися за прозорі камінчики, які отримували згідно з точками Новацького Закону: за добру справу, за старання бути кращим, за допомогу іншим, за слухняність тощо. Наприкінці табору новаци обмінювали свої камінчики за допомогою чесних ваг, які зробив братчик Толік, на істинні та неістинні (але життєво необхідні кожному пластуну) скарби.

Головним скарбом був нематеріальний — розуміння того, що кожен за своїми якостями є героєм. Приємно було чути від новаків: «Це був мій найкращий день!» Дні були різні, і кожен учасник впродовж табору розкрився та відкрився по-своєму і в свій час, але той «найкращий день» був у кожного! Хтось під час ватри, дивлячись на вогонь та спираючись на плече друга, відчув, що таке дружба; хтось під час співу розчулювався та зрозумів, яка ж мелодійна наша мова та який сакральний зміст криють в собі пластові пісні; хтось під час командної гри проявив свої сили та вправність; хтось під час гутірок зрозумів, що український народ непереможний, і пообіцяв сам собі бути гідним прикладом; хтось під час майстерок відкрив свої творчі вміння, продемонстрував таланти танцю під час дискотеки чи під час мандрівок пізнав міру своїх можливостей.

Першуну в підтаборі новаків став Лука Демків, хлопець, який зовсім нещодавно приєднався до Пласту, але відчувається, що з народження був справжнім пластуном за духом. Так тримати, друже Лука!

ЮНАЦТВО

ЦЕ ЮНАЦТВО Є, ЦЕ ЮНАЦТВО Є, ЦЕ ЮНАЦТВО Є, Є, Є...

Юнаки ходили на море, дослідили місцевий замок, слухали цікавих людей, ходили в гори, грали на гітарах, мали спортивні змаги й теренівку на алярмі — це об'єднало людей з Україною в серці.

Спробуйте відчути: спільні розмови на кухні за смачною їжею, контрастний душ зі співами з сусідньої кабінки, написання листів у таборову пошту під світлом ліхтарика, мрії про сирники під час нічного алярму, кроки босими ногами у ранішньому тумані по росі, — це і є неповторний чар пластування!

Цю атмосферу творять люди. Що б не сталося згодом, залишаються спогади (веселі чи сумні), про які будемо згадувати з приємним сумом. А коли згадати ватри...

Під час табору — багато спорту

Мандри, мандри, мандри...

На ватрах панувала шалена атмосфера. Удень всі втомлюються через навантаження і спеку, а під вечір впадають у нірвану, і, сидючи при ватрі, згадують, які перешкоди подолали сьогодні, грають і співають в колі людей, які ще вдень дратували, але зараз здаються найріднішими.

*Ми раді, що з вами всіма тут зустрілись,
З кимось дружили, з кимось сварились,
Хтось тут втомився, хтось дістав сили.
Ми старались робити все те, що просили:
Руханки, йога і ватра частіше.
Після відбою вели себе тихіше.
На море водили, у гори піднялись,
Навіть гутірку про гітари дістали.
Нам дуже приємно бути тут з вами —
Любов наша більша за всі океани.
Давайте разом усі «посірієм»,
Нехай здійсняться всі ваші мрії.*

(слова — ст. пл. Марина Балака,
музика — Дарій Кульчицький)

На першій таборовій ватрі всі знайомляться, а на останній зізнаються в почуттях. У нас залишилось почуттів більше, ніж ми можемо переказати.

Вітаємо першунку табору, юначку Ульяну Кравченко, яка показала відмінну пластову поставу і представила курінь ім. Катерини Перелісної станиці Харків якнайкраще. Попри те, що росія щоденно атакує Харків, наносить удари з різних видів зброї, знищує цивільну інфраструктуру, Харків був, є і буде Україною, а наші люди — героями!

ПРОВІД ТА КУХНЯ

ПОДОЛАТИ ПІВ ГЛОБУСУ ЗАДЛЯ ВИХОВНИЦТВА

Це люди, на плечах яких покоїться безпека та внутрішній стан всіх учасників табору. Без яких нічого цього не сталося б.

Дякуємо усім, хто був поруч. Усім, кому ми дякували чотири рази на день за смачні сніданок, обід, підвечірок та вечерю, — вони нас так балували, що ми назвали кухню all inclusive плюс ягідка на морозиві!

Виховники на наш табір приїхали з усього світу: перелетіли моря й океани, лишень аби доїхати до нашої Великої Гри! Географія виховницького складу охопила терени від України до Великої Британії, Канади та США. Маги з вами спільну історію — правдиве щастя! Виявляється, двох тижнів достатньо, щоб стати рідними і нівелювати відстані.

Маємо і зворотній зв'язок від батьків: діти стали мудрим, самостійним, вдячним. А все тому, що впродовж двох тижнів, окрім отриманого досвіду звільнення від цифрових пристроїв, зрозуміли справжні цінності: вірність, дружність, взаємодопомогу, любов до Батьківщини.

— ” —

ТАБОРОВИКИ ПРИЇХАЛИ ДОДОМУ НАСТІЛЬКИ ЗАРЯДЖЕНИМИ, ЩО ДЕХТО З БАТЬКІВ ВИРШИВ ДОЛУЧИТИСЯ ДО ПЛАСТУ І ГРАТИ У ЦЮ ВЕЛИКУ ГРУ РАЗОМ. НАТХНЕННІ КРАЇНОЮ ГЕРОЇВ.

^ «Країна Героїв» — це зміцнення пластової дружби

«СИНЬО-ЖОВТІ СЕРЦЯ»

пл. сен. ДАРІЯ ЗАГОРОДНА, БлСк.
Світлина з фотоархіву авторки

Рік 2022 почався з трагічної події: війна в Україні! Росія, а саме Путін, вирішив, що Україна не має існувати на цій землі. Помилився лихий ворог: Україна є і буде жити! Але з'явилося багато біженців — втікачів від жахів війни. І сюди, до далекої Австралії, прибуло їх багато, так би мовити, «голі-босі», з діточками.

Українська діаспора за допомоги австралійської держави започаткувала допомогу для біженців. Серед тих, хто вважав своїм обов'язком допомагати, була пл. сен. Наталка Олексин (з дому Соловій) з куреня УПС ч. 30 «Блискавки». Вона ініціювала жертводавчу програму під назвою «Синьо-жовті серця».

Пл. сен. Наталка Олексин

Наталка народилася в Австралії, в місті Сідней, в сім'ї Соловійв. Її батьки прибули до Австралії зі своїми батьками як біженці після Другої світової війни, в 1949 році. Приїхали практично без нічого, і в тих часах не було багато допомоги. Незабаром українці заснували суботню школу, створили громаду і побудували церкви. Ярослав і Люба Соловій були пластунами. Вони виховували своїх двох доньок в українському дусі. Дівчата були пластунками, танцювали в народній танцювальній групі «Веселка». У 1990-му з цією групою концертували в Україні. Наталка вийшла заміж; зі своїм чоловіком Євгеном також виховали своїх дітей українцями. Разом з ними відвідали Україну у 2010 році. Тепер місця, де вони перебували, бомбардовано. Людське життя перевернулося догори ногами і будучність зникла. І ось така ситуація спонукала Наталку в якийсь спосіб допомогти своїм землякам.

«Синьо-жовті серця» — це лише одна з добродійних програм, започаткованих сіднейською громадою. Почалося все з прохання дарувати необхідні для біженців речі. Через два тижні мала заля при Православній церкві св. Покрови вже була забита речами від щедрих людей...

ЩЕДРІСТЬ ЛЮДЕЙ НЕЙМОВІРНА! І ЦЕ НЕ ЛИШЕ УКРАЇНЦІ, А Й АВСТРАЛІЙЦІ РІЗНОГО ПОХОДЖЕННЯ.

▼ Книжечки в дарунок для малечі

Жінки з Ротарі Клубу пошили стьобане накривало синьо-жовтих кольорів і подарували Наталці. Народа Книг у НПВ (Новий Південний Вельс) подарувала дитячі книжечки. А в липні завітав Міністр мультикультурних справ НПВ пан Марко Коуре.

Наталка зголосила «Синьо-жовті серця» як добродійну установу, і невдовзі люди почали жертвувати гроші, одяг, взуття, постіль, посуд і харчі, а також забавки та книжки для дітей. Один чоловік, який походить з Гонконгу, прийшов поміряти дітям ноги і подарував для них шкільні черевики. Наталка заохочує матерів записувати своїх дітей до Пласту. Станція в Сідней приготувала летючки про Пласт. Їх разом із певною сумою грошей на шкільні потреби дитини Наталка передає кожній мамі-біженці. У квітні цього року на таборі новацтво під керівництвом Таїси Олексин написало листи з вітаннями для новоприбулих дітей-біженців. Ці листи тепер вивішені на стінах у залі.

Наталці допомагають пластуни, а також новоприбулі біженці. Аніта (її мама — колишня пластунка) приходять зі своїми доньками щодругої неділі і гостять біженців перекусками, солодощами, кавою, чаєм, напоями для дітей.

Наталка працює з благословення Православної церкви св. Покрови в Стратфілд і у співпраці з громадою в Сідней. Наталчин клич — «МИ Є РАЗОМ!»

Праця «Синьо-жовтих сердець» продовжується, значною мірою завдяки подрузі Наталці.

ДО ПЕРЕМОГИ! СЛАВА УКРАЇНІ!

ВЕЛИКЕ ПЛЕМ'Я «ЛІСОВИХ ЧОРТІВ» ЗУСТРІЛО 100-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ

▲ Один з найурочистіших моментів Племінної Ради

пл. сен. ВАСИЛЬ ВЕНГЕРАК, ЛЧ

СВЯТКОВІ ЗАХОДИ З НАГОДИ 100-ЛІТТЯ «ЛІСОВИХ ЧОРТІВ» В УКРАЇНІ ВІДБУЛИСЯ 22–24 ЛИПНЯ 2022 РОКУ В ОКОЛИЦЯХ с. РОЗГІРЧЕ СТРИЙСЬКОГО РАЙОНУ (ЛЬВІВЩИНА)

22–23 липня відбулася Племінна Рада Старої Землі, участь у якій взяло понад шістдесят пластунів — членів п'яти кодел: з Києва, Івано-Франківська, Львова, а також Польщі та Західної Європи. З сімнадцяти наших побратимів-військовиків і трьох військовиків, колишніх членів ЛЧ, взяти участь у

Раді зміг лише наш побратим Тарас Іщик, який на той час перебував на Львівщині.

Альтернатив для місця ювілейної зустрічі не було. Адже Розгірче — те місце, де «бабуся дала назву куреню» (мабуть, кожен старший пластун чи сеньйор чув цю розповідь).

Атмосфера серед карпатського лісу була чудовою. Відбулося підвищення ступенів, вручення відзнак та нагород, звучали привітання фаміліянтів з різних країн та континентів. Ввечері перейшли на неформальне спілкування при свічках. Ватру не палили, і це нагадувало про війну (сільрада заборонила через воєнний стан).

Ще однією ознакою воєнного часу було вручення Ордену Пекельного Меча. Цю нагороду отримали члени куреня, які зараз у складі ЗСУ перебувають на фронті або ж проходять службу у війську. Всі, окрім Тараса Іщика (якому орден вручено на Раді), отримали заочно. Передамо, коли трапиться така нагода. Цей церемоніал провів курінний Старої Фамілії пл. сен. Іван Пукіш, ЛЧ (від імени Їх Величності Люципера — пл. сен. Ігоря Микити зі США).

ЛІСОВІ ЧОРТИ
1922–2022

▼ Емоції під час Племінної Ради Старої Землі.
Фото Артема Жукова

Попередньо, ця частина програми ювілейної Ради планувалася більш насиченою цікавими моментами. Однак через війну дещо довелося скасувати.

У неділю, 24 липня, дволавою ми вирушили до Собору св. Юра у Львові. Там взяли участь у Богослужінні, помолилися за наших побратимів у війську, за членів куреня, розкиданих світом, за перемогу над московським ворогом і мир в Україні.

Літургію відслужили члени «Лісових Чортів» єпископ Гліб Лончина та о. Олекса Медик. У проповіді, звертаючись до пластунів-ювілярів з ЛЧ зі словами побажань, владика Гліб, зокрема, сказав: «Щоби ви, друзі, й надалі провадили пластове життя згідно з Пластовою Присягою: бути вірними Богові. Це на першому місці для всіх пластунів. Вірність Богові!

Пласт — це організація, яка має високий моральний і етичний фундамент, і в цьому виховує молодь. Наступне — бути вірними своєму народові і всюди допомагати, де би пластун не був у світі. І в кінці — допомагати ближнім каже Пластова Присяга, ділитися своїми дарами, допомагати тим, які є бідніші від нас.

Тому завжди шукаймо Божої думки, Божої мудрости, Божого способу діяння. Зробім це як пріоритет нашого життя. І коли ми зодягнемось в Христа, як каже апостол Павло, коли ми наберемось Духа Божого, Духа Христового через молитву, через добрі діла, через читання Божого Слова, — це нам допоможе, щоб і ми навчилися ділитися дарами, якими Господь нас обдарував, з кожним, хто цього потребуватиме, з кожним, кого ми стрічатимемо в житті».

По завершенні Богослужіння звучали слова привітань від присутніх членів інших пластових куренів. Ми стали до спільної світлини на згадку про урочистість.

Потім відвідали могили наших славних Фаміліянтів: бл. пам. Павла Дорожинського, Андрія Охримовича, Ігоря Старосольського, Богдана Окпиша на Личакові, а на Кривчицькому кладовищі — Юліяна Воробкевича.

А ввечері була неформальна зустріч у ресторації, у великому сімейному колі, разом із дружинами та подругами.

«ЇЇ ВІДДАНІСТЬ І СЛУЖІННЯ НАДИХНУЛИ...» ПРО КОРОЛЕВУ ЄЛИЗАВЕТУ ІІ ЯК ПЛАСТУНКУ

пл. сен. ЮРІЙ ЮЗИЧ, ОЗО

«Королева Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії померла вдень 8 вересня на 97 році життя в Шотландії — у замку Балморал», — так повідомили про відхід королеви Єлизавети ІІ на сайті Букінгемського палацу.

Королева Єлизавета ІІ посіла трон у двадцятип'ятирічному віці, після смерті батька короля Георга VI. Перебувала на ньому найдовше з усіх британських монархів — понад 70 років.

Єлизавета ІІ за час свого правління пережила зміну чотирнадцяти прем'єр-міністрів Великобританії. Вона остаточно позбулася всіх британських колоній, а також дала згоду на вступ до Європейського Союзу, а через роки і на вихід із ЕС. Королева була свідком громадянської війни в Ірландії та референдуму про незалежність Шотландії.

Єлизавета ІІ впродовж правління не дозволяла собі гучних політичних коментарів і не потрапляла у скандали. Вона завжди була стриманою. Обожнювала стильно одягатися. Саме вона зробила окрасою свого образу яскраві капелюшки.

До відходу у вічність Єлизавета ІІ була активною, а її здоров'ю можна було лише позаздрити.

Редакція

Мати королеви Єлизавети ІІ — королева Єлизавета, була в захваті від пластунок (британських girl guides — дівчат-гайдів), сама свого часу була головою окружної старшини Глемісі в Шотландії. Тітка Єлизавети ІІ, принцеса Мері, теж долучалась до дівочого скавтіну: у 1917 році стала покровителькою Norfolk Guides, а через три роки — президенткою національної Асоціації дівчат-гайдів.

Коли у 1937 році майбутній королеві Єлизаветі ІІ виповнилось 11 років, її мама попросила створити гурток юначок безпосередньо в Букінгемському палаці, щоб її донька була залучена до більшої групи однолітків і мала можливість працювати в команді, насолоджуватися іграми, діями за завданнями. Для цього у королівський палац в Лондоні запросили лідерку місцевих пластунок міс В. Сінг. Принцеса Єлизавета, а також 15 її двоюрідних сестер і подруг, створили перший гайдівський гурток юначок у Букінгемському палаці.

Принцеса Єлизавета стала гуртковою, а її молодша сестра принцеса Маргарет — новачкою (Brownies). Як домівку використовували літній будиночок у саду. Дівчата робили все, що робив би звичайний гурток пластунок, включаючи мандрівки, розпалювання вогнища, навчання першій допомозі та збирання сміття. Так ці юначки почали працювати над тестом «Tenderfoot» (аналог юнацької першої проби Пласту). Для цього потрібно було навчитися вітатись по-пластовому, вивчити Присягу, навчитись в'язати вузли і так далі.

Принцеса Єлизавета, майбутня королева Єлизавета ІІ, 1942 рік

Одна з дослідниць пластового життя Єлизавети розповідає: «Їй також подобалося вивчати впоряд, першу допомогу, таборування і широкий спектр навичок, включаючи встановлення наметів, приготування їжі на вогні, проходження стежок і піші прогулянки та різноманітні ігри». А ще вона «любила ватри, як і її тато, король».

Як пластунка, принцеса ходила в походи, розвозила багаття, надавала першу допомогу. А ще грала у «половання за скарбами» — улюблену гру всіх пластунок світу. За час свого юнацтва Єлизавета здобула й низку вмілостей та носила на своєму однострої такі відзначки: «Перша медична допомога», «Плавання», «Піклування про дітей», «Куховарення», «Танці», «Перекладач» і «Ізда верхи».

Як і мільйони пластунок у світі, склала Присягу. І десятки наступних років свого життя щоденно дотримувалась її. У британців пластуни і пластунки присягають на вірність королеві. Єлизавета знала, що стане королевою, тому її Присяга включала слова, що «житиме згідно зі своїми переконаннями». А далі за текстом, що допомагатиме іншим тощо. Британці вважають, що «королева справді втілювала у собі дух пластування».

У 1942 році, під час Другої світової війни, обидві принцеси переїхали до Віндзорського замку. Єлизавета, яка далі була гуртковою, та Маргарет продовжували пластувати та допомагати у військових справах. Після закінчення юнацької програми Єлизавета обрала морську спеціалізацію та стала морською пластункою.

«Вона мала великий інтерес до військово-морського флоту, оскільки її батько служив у Королівському флоті», — розповідає далі дослідниця пластування королеви. Вона не лише популяризувала флот серед британської молоді, а й сама волонтеркою приєдналася до екіпажу навчального корабля в Дортмунді та виконувала, зокрема, зовсім не королівські функції, в тому числі мила палубу.

У 1946 році, двадцятирічною дівчиною, Єлизавета очолила британську раду дівочого морського пластування, тобто стала головною рейнджеркою Британської імперії. Коли принцеса в наступному році вийшла заміж за принца Філіпа, обидві її дружки були колишніми юначками-пластунками Букінгемського гуртка.

Участь королеви в пластовому (скавтському / гайдівському) русі не завершилась після одруження. Наприклад, 13 липня 1947 року вона організувала Міжнародний фестиваль народного танцю, на якому 200 пластунок отримали премію Queen's Guide Award. А коли відзначені дівчата маршували територією королівського палацу, принцеса Єлизавета приєдналася до них, щоб таким чином віддати їм честь. Цей захід став, до речі, першим публічним обов'язком, який вона виконала після заручин.

У 1953 році, у рік своєї коронації, Єлизавета ІІ стала Начальною пластункою (покровителькою гайдівського руху Британської співдружності). Таким чином вона хотіла віддати шану всім пластункам волонтеркам, які працюють з юначками, підкреслити важливість цієї праці. Влітку 1957 року 4000 пластунок із 70 різних країн вирушили на чергову свою Сві-

тову зустріч до Віндзора, бо Єлизавета ІІ дозволила організаторам провести таборування у Великому королівському парку й особисто відвідала цю зустріч.

«Відтоді ми були на боці Королеви, згадуючи її в вплив на світ», — згадувала одна з учасниць того таборування. Єлизавета ІІ і надалі знаходила у своєму графіку час, щоб зустрічатись із сотнями юних пластунок та волонтерок упродовж багатьох наступних років.

Привідниці гайдівського руху написали в некролозі своїй королеві:

— ” —

«ЇЇ ВІДДАНІСТЬ І СЛУЖІННЯ НАДИХНУЛИ ВСІХ ДІВЧАТ І МОЛОДИХ ЖІНОК НА ПЛАСТУВАННЯ ДЛЯ СЛУЖІННЯ СВОЇМ ГРОМАДАМ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ ТА ЗА ЇЇ МЕЖАМИ. ЦЕЙ ЇЇ НАЙБІЛЬШИЙ СПАДОК НАШІ ЧЛЕНИ ПРОДОВЖУВАТИМУТЬ ПІДТРИМУВАТИ НА ЇЇ ЧЕСТЬ».

Принцеси Єлизавета і Маргарет стали пластунками у 1937 році, а через рік відвідали зустріч у Віндзорському замку

^ Богдан Генега зачитує рядки із Кодексу «Лісових Чортів». Племінна Рада Старої Землі, околиці с. Розгірче, 22 липня 2022 р. Фото Артема Жукова

БОГДАН ГЕНЕГА, ЛЧ, ПРО ПЛАСТ У ЛЬВОВІ, «ЛІСОВУ ШКОЛУ» ТА УЛЮБЛЕНИЙ КУРІНЬ

З другом Богданом Генегаю знаємося віддавна — від початку 90-х, коли Пласт в Україні відроджувався і набирав обертів. Свого часу разом належали до пластового проводу — до Крайової ревізійної комісії. Тоді вирішували різні складні питання, що виникали в середовищі Пласту.

Цього разу зустрілися у Львові, на науковій конференції з нагоди 100-ліття «Лісових Чортів». Так і з'явилося ювілейне інтерв'ю.

— Друже Богдане, яким був Твій шлях до Пласту, як це відбулося, у який час? Що Тебе спонукало стати пластуном?

— Демократичний рух в Україні завиривав у 1988—1989 рр. Отже, у 1989-му наспіли перші пластові відомості у вигляді книжки «Життя в Пласті», яка потрапила до нас із діаспори. Також почалися розмови з людьми, які щось пам'ятали про організацію, могли щось розповісти.

Ініціатором створення групи, яка започаткувала в майбутньому Школу пластових провідників (з неї вийшли перші виховники, організатори гуртків та куренів), був Олесь Криськів. Він залучив до цієї справи мене і Богдана Гасюка. Ми втрьох провадили перші вишколи, мандрівки. Ми працювали у Фізико-механічному інституті. Я з Олесем навіть працював в одному відділі.

Отже, ми займалися спортивним туризмом. Я — пішохідним, а Богдан Гасюк з Олесем — водним. Нам було близьке життя в природі, мандрівки. Національна ідея була в Галичині на значному піднесенні: в сім'ях, повсюди. Тому й ідея Пласту була дуже близька нам.

Ми відразу погодилися співпрацювати. Треба сказати, що в той час ми ще самі вчилися. Все це нам було незнайоме. Перечитали трохи книжку, десь від когось почули щось. Але ж ніяких вишколів, нічого подібного в Радянському Союзі не відбувалося. Все це було заброненим.

ПЕРШИЙ ПЛАСТОВИЙ ТАБІР БУВ РОЗІГНАНИЙ КОМСОМОЛЬЦЯМИ.

Ми до нього не мали відношення, але, спостерігаючи, як розвиваються події навколо табору, вирішили заручитися підтримкою передусім відомих людей, по-друге — щоб це було якимось організаційно оформлене. Тому створили Координаційну раду під проводом академіка Ігоря Юхновського, який погодився очолити її. Від нашої ініціативної групи туди увійшов Олесь Криськів. Вже відбувалася комунікація з міською й обласною владою. Почали укладати Статут організації, щоб вона була легальною, а не якесь там зібрання, яке би могли розігнати міліція чи комсомольці (як це трапилося зі згаданим першим табором).

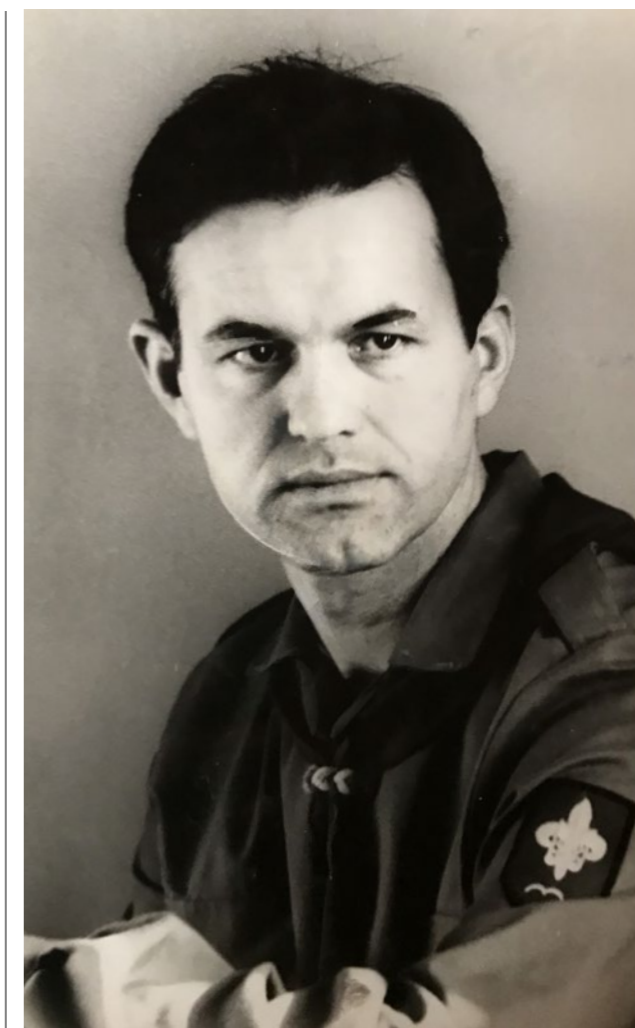
Не було ще ніяких уластів, нічого подібного в Україні. Щоби Пласт розвивався, ми розуміли: слід підготувати виховників гуртків, які би в майбутньому поширювали ідею Пласту серед юнацтва, а згодом і серед новачків. Ми створили Школу пластових провідників. Я був керівником тієї школи. Ми зібрали здебільшого студентів львівських вищих шкіл (десь близько двадцяти осіб) і склали програму так, як ми її уявляли на той час. Там були і якісь спортові заходи, і мандрівки, й бесіди на історичні теми (наприклад, з історії України, яка була заборонена до того). Ми шукали матеріал і ділилися ним зі студентами.

Ця Школа провідників почала діяти в 1990 році. В травні відбулася перша мандрівка на Чорногорі. До речі, коли вкотре перечитував «Мандрівки Лісових Чортів», звертав увагу на виряд, який вони мали в той час: плахти всілякі, черевики, які були дуже важливі, а не всі їх мали. В 1990-му ми не набагато відрізнялися від пластунів 20-х років, бо мали такі ж брезентові шатра, що намочили нам у першу ніч і їх було дуже важко нести, і черевики в нас не були найкращі, але ми мали великий ентузіазм. Хотіли пройти ту мандрівку.

Ми зійшли на Петрос. Вечорами були дискусії про старшопластунаські курені.

ТАМ І ЗАРОДИВСЯ ОСЕРЕДОК ЛЬВІВСЬКОГО КОДЛА «БЛИЗНИЦЯ». В МАЙБУТНЬОМУ ВСІ, ХТО БУВ ПРИХИЛЬНИКОМ, СТАВ ЧЛЕНОМ КУРЕНЯ «ЛІСОВІ ЧОРТИ».

^ Перший голова СПС станиці Львів пл. сен. Богдан Генега, 1990 р. Фото Володимира Дубаса

Отже, в той час ми знали попередньо про курінь. Вже йдучи в ту мандрівку, хлопці були готові стати «Лісовими Чортами». Але організаційно, вважаю, все відбулося саме в мандрівці.

На одній з вечірніх ватер розмовляли про це. Хлопці оголосили, що вони будуть створювати курінь у Львові. Наступного дня, після сходження на Петрос, один з членів мандрівки (Мирослав Дидишин, зараз доволі відомий скульптор) виліпив зі снігу голову чорта. Всі учасники мандрівного табору сфотографувалися. Олег Покальчук, до речі, був бунчужним того табору. Запам'яталися різні цікаві теренові ігри, які він провадив.

Опісля ми поїхали на Черемош і з'єдналися з групою Олесь Криськова. Всі разом готувалися до сплаву Черемошем. Сплав відбувся на катамаранах і декількох байдарках.

Між іншим, Олесь спершу думав про курінь «Червона Калина», бо був зі Стрия, а цей курінь зародився в Стрию. Але в тому ж таки 90-му році, коли був у США і коли його заприсягли, повернувся в Україну вже «чорноморцем». Це йому відповідало повністю за способом життя, бо любив воду. Він теж був завзятым мандрівником. Багато подорожував: на Памірі був, на серйозних ріках.

— Впродовж багатьох років Ти виконував у Пласті діловодство різного рівня, але найперше Ти був провідником станиці Львів.

— Так. Я був першим станичним у Львові. Перед тим Олесь був головою Пласту як просвітницького товариства, а коли ми затвердили статут, де вже була така структура, як станиця, то восени 1990 року відбулися Загальні Збори львівських пластунів. Учасники, фактично, — це випускники Школи пластових провідників. З'явилися деякі нові прихильники. На тих Загальних Зборах мене обрали станичним. Я був шість років поспіль станичним Львова (кажуть, що це рекорд дотепер).

— Коли ми говоримо «станичний станиці Львів»: якими є Твої перші емоції і найяскравіші згадки?

— По-перше: одне з найважливіших завдань, яке виконав за свою каденцію — це забезпечив станицю приміщеннями, у тому числі на вул. Шептицьких, 16. Загалом було чотири пластові домівки. А вже на той час було велике піднесення, ще надавали приміщення громадським структурам, але вже й бізнес щоразу більше захоплював приміщення. Щоб з осені випускники Школи провідників почали набирати гуртки, їм треба було десь займатися. Досі пригадую, як тяжко було ті приміщення отримати, як складно було їх звільнити від орендної плати.

Отримання приміщень оправдало себе. Вони й досі є базою для виховання пластунів. Добре, що тепер домівки поширилися, збільшилися. Це дуже важливо.

Також пригадую перші табори станиці: 1992-й, 1993-й роки, які були дуже важкими роками для всього суспільства в Україні. Величезна інфляція, складно було придбати продукти. Як тяжко ми старалися якісь харчі роздобути, щоби могли хоча б мінімально провести табір. Це була доволі тяжка праця.

В той час станичному нічого не оплачував. Це була повністю волонтерська діяльність. Тепер це трошки інакше. Я працював у Фізико-механічному інституті, з роботи біг в станицю щовечора. Там збиралися ентузіясти. Це були ті ж випускники Школи пластових провідників, які стали вже членами Станичної старшини. Ми обговорювали, що потрібно: одне, друге, третє... Тяжкі були часи, але нам цікаво було провадити станицю.

Пригадую перше Свято Весни станиці Львів. Ми провели його у 1991 році в Бірках коло Львова. Це було СВ, де вже таборували перші гуртки, які набрали наші учасники чи випускники Школи пластових провідників. Вони на цей табір приїхали зі своїми дітьми. Були вже й невеликі підтабори куренів. На загальній збірці можна було вперше побачити станицю, яка мала і улад новаків, і перші юнацькі курені, і старших пластунів.

СВ тривало декілька днів, відбувалися різноманітні змаги: куховарення, подолання смуги перешкод тощо. Провід нагороджував переможців. Для дітей тих

< «Після сходження на Петрос Мирослав Дидишин виліпив зі снігу голову чорта. Там всі ми й фотографувалися...»

< На початку 90-х Б. Генеза (1-й ліворуч) був активним учасником національно-патріотичного відродження краю

< Під час мандрівки на Петрос. Бунчужний Олег Покальчук звітує комендантові Богдану Генезі. 1990 р.

перших гуртків це було дуже цікаво. Вони в майбутньому розповідали своїм друзям, що є така організація Пласт, що там діє гурткова система, що вони ходять в мандрівки, відбуваються табори. Вважаю, що перше Свято Весни було вдалим і доволі цікавим. І там вперше можна побачити структуровану станицю.

Теперішні СВ є масштабнішими, багато учасників, але тоді їх теж було вже майже двісті. Це багато. Деякі станиці й досі мають менше учасників, аніж ми протягом одного року змогли залучити.

— В теперішню пору, мабуть, спостерігаєш за тим, як діє станиця Львів. Чи Ти задоволений тим фундаментом, який ви заклали на початку 90-х? Чи станиця розвивається у напрямку, в якому хотілося б? Якою є станиця Львів сьогодні з погляду першого станичного?

— Вважаю, головне — це дотримуватися ідейних засад Пласту. Не тільки в станиці Львів, а й у Пласті в Україні загалом засад дотримуються. Це найголовніше, і за цим ми завжди слідкували та слідкуємо. У ті перші роки, коли був станичним, існували всілякі рухи, які намагалися нас від тих ідейних засад відвернути або трошки щось змінити. Можу сказати, ми навіть вели певну боротьбу. Хтось вважав, що Пласт має бути виключно у школі, пробували нас затягнути, щоби ми підпорядковувалися директорам навчальних закладів, за що отримали б масове членство. Були дискусії про Пласт і політику, двомовність у Пласті. Ми казали, що Пласт і скавські організації загалом ніколи не є масовими, загальними: має бути певна ідейна основа для пластових частин. І ми, фактично, зберегли пластові основи як слід. Думаю, наступні станичні й інші проводи мали щоразу менше таких, скажемо, різних відхилень. І зараз молодь, яка працює в станиці, цілком дає собі раду з обов'язками. Станиця на високому рівні: багато виховників, виховниць. У Львові зараз найбільша станиця пластового світу.

Знаємо, що завжди була проблема з виховниками в Пласті, не тільки у Львові, а й в інших станицях. Зараз теж вона є. Тим часом, дуже багато бажаючих дітей. Імідж Пласту є доволі високим. Багато хто з батьків хотів би, щоби дитина була в Пласті. Не вистачає виховників. На жаль, така ситуація залишається понині. Але, в загальному, вважаю, Пласт розвивається динамічно, організація на правильному шляху, особливо тепер, з огляду на те, який є запит від суспільства.

— ” —

НА ПОЧАТКУ 1990-х СУСПІЛЬСТВО НЕ ЗАВЖДИ БУЛО ГОТОВЕ ДО ТОГО, ЩО НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ МАЄ БУТИ ПЕРВИННОЮ, ЩО УКРАЇНА — ЦЕ ПОНАД УСЕ, ЩО СЛІД МАТИ ВІРУ В БОГА. ТОМУ ТІ КРОКИ, ЯКІ МИ ЗДІЙСНЮВАЛИ В ПЛАСТІ, ДОДАЛИ СУСПІЛЬСТВУ ЯКРАЗ ТАКИХ ІДЕЙНИХ ЛЮДЕЙ ЗІ ЗДОРОВИМИ ПОГЛЯДАМИ.

▲ Стрімка стежина на Петрос. Попереду — Богдан Генеза. 1990 р.

Тепер приємно бачити, що більшість не тільки Західної, а й всієї України розуміє, що таке національна держава, Україна, що таке Батьківщина. Це пішло масово в народ.

— Ведучи мову про курінь, що для тебе було первинним: «Лісові Чорти» чи «Лісова Школа»?

— Ще на початках визначився, що хочу бути в курені «Лісові Чорти». Тоді ще не було «Лісової Школи». Це був 1990-й.

Читав про мандрівки «Лісових Чортів». У 1989 році, коли почав цікавитися Пластом, виконав вимоги на звання майстра спорту зі спортивного туризму тодішнього СРСР (ще не було незалежної України). Тобто мав доволі високий рівень у спортивному туризмі і бачив, що ЛЧ сповідують мандрівництво, а також табірництво, що було споріднене з мандрівництвом. Сприймав курінь як своєрідний клуб за інтересами — середовище, яке має спільну ідею, проводить спільні заняття. Це мені підходило найбільше.

Мушу сказати, що в якийсь момент розглядав ще курінь «Бурлаки», який також діє в тому напрямку. Петро Содоль в перші роки дуже часто приїздив в Україну. Він жив у мене, я багато мав із ним розмов. Він мав великий вплив на те, що я остаточно переконався: «Лісові Чорти» — це мій курінь.

▲ На початку 1990-х Б. Гасюк (ліворуч) та Б. Генега активно відроджували в Україні Пласт, отже, часто були попереду

— Як Ти вперше зустрівся з «Лісовою Школою»?

— Петро Содоль як Головний Булавний юнаків у той час доклав дуже багато зусиль, щоби Пласт розвивався в Україні. Перший вишкіл виховників УПЮ відбувся під його проводом у Славську. У 1991 році він організував чотирнадцять осіб з України, які помандрували за океан на ЛШ і ШБ. Комунікував зі мною, я підбирав учасників. Він також знав тих людей, які мали їхати, які вже пройшли Школу пластових провідників і мали свої гуртки, почали організовувати перші курені. Тому я не зв'язую із куренем «Лісові Чорти» своє знайомство з ЛШ. Просто вишкіл таборових провідників, яким є «Лісова Школа», є дуже потрібний для того, щоб динамічно розвивався Пласт. І це прекрасно розумів Петро Содоль, який був ідеологом тогочасної «Лісової Школи», який бачив, що це потрібно для України. Він саме з тією метою запросив учасників з України, щоб ми пройшли ЛШ та ШБ, і потім хтось зміг впровадити ці таборіві вишколи у нас. Адже на той момент вони відбувалися лише у США. Тобто кожен, хто хотів пройти такий вишкіл з Аргентини, Австралії, Німеччини тощо, мусів мандрувати до Америки.

— Прихід ЛШ в Україну відбувся плавно чи не все йшло гладко в перші роки?

— Ми перейшли ЛШ в Гантері у 1991 році. Я одразу ж був членом старшини, хоча й не мав жодного досвіду у проведенні ЛШ. Богдан Гасюк був на вишколі бунчужних, а решта учасників — на вишколі булавних. Тобто ми мали певну основу, яка могла би бути проводом табору в Україні. Відразу ж було заплановано, що це не буде в 1992 році. «Лісова Школа» в Україні відбується в 1993-му. Так і сталося.

Спочатку Петро Содоль планував, що, можливо, він сам приїде і буде комендантом тієї ЛШ. Ми на місці

протягом року підшукували місцевість. І коли Петро Содоль приїхав у 1992 році в Україну, я показав йому терен. Ми їздили в район і Осмолоди, і Підлютого, і Славська. Було визначено урочище Гнилий Потік як такий, що цілком відповідає потребам.

Це мало бути місце, віддалене від населеного пункту і, разом з тим, не задалеко. Адже слід було докупляти харчі і завозити виряд. Таборова площа мала бути автономною, закритою, щоби ніхто не перешкоджав учасникам, і одночасно — не дуже далеко від ближчого населеного пункту. Тому ця місцина на Гнилому Потіці цілком підходила. Ми всі погодилися, а Петро Содоль затвердив Гнилий Потік як місце для ЛШ, що відбулася у 1993-му.

— Розкажи коротко, будь ласка, про перший табір.

— Десь за місяць перед ЛШ Петро Содоль сказав, що комендантом буде Генега, а він не матиме змоги приїхати на цей табір. На допомогу нам прислав у старшину Євгена Дувалка, який був головним бунчужним табору, і двох пластунів на вишкіл бунчужних: з Америки і Канади.

Цей табір розпочався під сильним дощем. Весь перший тиждень він не стихав. Розбудова табору була при дощі. Гнилий Потік, який ми переходили «по кісточці» у воді, став бурхливою рікою, вище пояса. Нам довелося натягувати спеціальні перила для страхування, щоб перейти з одного берега на інший. Другий тиждень був менш дощовий. Попри те програма табору виконувалася повністю.

**ВВАЖАЮ, ЦЕ БУВ ОДИН З НАЙТЯЖЧИХ
МОЇХ ТАБОРІВ І, ОДНОЧАСНО,
ОДИН З НАЙКРАЩИХ.
ТОДІ НА ЛШ БУЛА РЕКОРДНА КІЛЬКІСТЬ
УЧАСНИКІВ — ДВАДЦЯТЬ П'ЯТЬ
НА ВИШКОЛІ БУЛАВНИХ.**

Всі, хто пройшов його, з приємністю досі згадують табір і завжди пишаються, що вони були на першій ЛШ в Україні.

— Курінь «Лісові Чорти» сьогодні — це понад сто пластунів в Україні. Це середовище друзів, об'єднаних довкола ЛШ, чи є й інші напрямки? Що зміцнює дружбу в курені сьогодні: які проекти, акції, заходи?

— ЛШ — само собою, але не тільки «Лісова Школа». Дуже багато є різних проектів, в тому числі всілякі табори з практичного пластування. «Лісові Чорти» завжди вважали, що передусім вони мають бути пластунами, а потім вже побратимами з одного куреня. Тобто, Пласт — це завжди первинне. Ніколи не можна ставити на перше місце курінь. Ти завжди маєш бути пластуном, а потім вже членом якогось із куренів.

Між іншим, є багато видавничих справ у курінному масштабі. Зараз, під час війни, багато старших пластунів і сеньйорів волонтерять.

— Власне, «Лісові Чорти» і війна...

**— «ЛІСОВІ ЧОРТИ» Є У ВІЙСЬКУ.
ХТО НЕ Є В АРМІЇ — ВОЛОНТЕРИТЬ.
З-ЗА КОРДОНУ ПРИВОЗЯТЬ АВТІВКИ,
ОРГАНІЗОВУЮТЬ ФОНДИ,
ВИНАЙМАЮТЬ СКЛАДИ, ЩОБ ЗБЕРІГАТИ
ДОПОМОГУ, ВОЗЯТЬ ЇЇ ВСЮДИ,
І НА СХІД В ТОМУ ЧИСЛІ.**

Товариство з діаспори допомагає також, але це складно. Існують труднощі через значні віддалі. Проводимо збір коштів тут, є зв'язки з європейськими організаціями, з пластунами з Німеччини, Великої Британії. Того вистачає, бо завжди головне «мати руки» і можливість доставити вантаж за призначенням, щоби все було згідно з законодавством, особливо зараз, коли почалися всілякі рухи проти волонтерів. Стараємося, щоб не виникало двозначних ситуацій, щоб усе відбувалося в рамках закону і були всі підтверджуючі документи: чи стосовно фінансової допомоги, чи речей гуманітарного призначення.

— Курінь «Лісові Чорти» відзначає 100-ліття. Пласт — це історія 110-ліття. Живемо в час важкої і жорстокої війни. З якими думками щодо Пласту і куреня дивишся в майбутнє?

— Перспективу куреня бачу в старших пластунах, яких доволі багато. За чисельністю вони тепер переважають сеньйорський курінь. Вони дуже активні, знаходять себе у найрізноманітніших проектах.

Курінь рухається в правильному напрямку. Тому ідея «Лісових Чортів» не затихне, а буде розвиватися, і ті основні ідейні засади, які були закладені в далеких десятиліттях, зараз бачимо в різних інших проявах, формах, але насправді ідея куреня, який завжди є на службі Пласту, приносить значні плоди. З оптимізмом думаю і про Пласт загалом.

— На Твою думку, Пласт в Україні нині сповняє свою місію?

— Думаю, що так. На мій погляд, головне завдання Пласту — виховати доброго громадянина, справжнього українця, патріота. З цією функцією Пласт справляється на сто відсотків. Хотілось би, щоб, можливо, пластунів було більше. Це у всі часи було проблемою. Ми могли би це зробити, але, на жаль, таких виховників, які на волонтерських засадах могли би працювати з дітьми і молоддю, завжди є обмежена кількість. Тому і наша чисельність є відносно мала. До того ж, не можу сказати, що сто відсотків пластунів мають бути виховниками. Не всі здатні до того, але, загалом, думаю, що Пласт свою місію виконує і перспективи є дуже добріми. Ми є національною організацією, тому в майбутньому розвиватимемося так, як розвивається скавтінг у усьому світі. Він віддавна довів свою ефективність.

▲ Богдан Генега під час «Лісової Школи» у США. Гантер, літо 1991 р.

▲ Перші учасники ЛШ з України. Другий ліворуч — Богдан Генега. Гантер, США, літо 1991 р.

У дуже багатьох державах скавтський рух є на високому рахунку. Там розуміють, що виховання доброго громадянина — це вкрай важливо для країни.

Запитував Юрій Леськів

Для ілюстрації інтерв'ю використано світлини з фотоархіву Богдана Генеги

«ПЛАСТОВА ВІРНІСТЬ БОГОВІ»

ОЛЕСЬ ЮРЧЕНКО

У серії пластових видань із назвою «Книгозбірня юнацького виховника» з'явилася книга з числом 15. Її упорядкував пл. сен. Юрій Юзич. У передмові Архiepиcкoп Православної Церкви України Нестор, який у Пласті є впорядником гуртка УПЮ, пише: «Вірність Богові і вірність Україні — це дві ноги, твердо стоячи на яких, ми рухаємося вперед, до кращого майбутнього нашого народу».

Пластуни з куреня «Орден Хрестоносців» під час посвяти прапора. Львів, Собор св. Юра, 5 листопада 2022 р. Фото Наталії Павлишин

МАБУТЬ, ЦЯ КНИГА ВПЕРШЕ В ІСТОРІЇ НАШОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВПОРЯДКУЄ ТЕОРЕТИЧНІ РАМКИ І ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД РЕЛІГІЙНОГО ВИХОВАННЯ В ПЛАСТІ.

У ній можна віднайти відомості про те, коли саме пластуни вперше склали Присягу на вірність Богові і Україні, як, чому і коли Перший головний обов'язок скавтів став Першим обов'язком пластунів та пластунок і частиною Пластової Присяги.

Завдяки поміщеним матеріалам на сторінках видання можна прослідкувати трансформацію Пласту як структури, що поступово запроваджувала обов'язкову вірність Богові для всього членства.

Як в цьому історичному процесі пластової організації без втручання наших одвічних московських ворогів? Книга пояснює роль кремлівської агентури в популяризації атеїстичних поглядів серед пластуництва.

У виданні є й про роль наших засновників у прищепленні дітям та юнацтву головних духовних засад. Книжка розкриває генезу поглядів засновника Пласту д-ра О. Тисовського до засадничого моменту: пластуни не можуть бути нерелігійними, безбожними чи байдужими до Бога.

У новому виданні вперше зібрано офіційні рішення Пласту різного часу щодо вірності Богові, основні пластові молитви (з поясненням походження та авторства), рекомендації щодо реалізації релігійних практик у Пласті.

Ось лише декілька заголовків зі змісту: Роберт Бейден-Поуелл «Розвиток світогляду: пошана (повага до Бога)», Леонід Бачинський «Релігія і Пласт», Юрій Старосольський «Бути вірним Богові», Цьопа Паліїв «Християнські свята у пластовій річній програмі», д-р Олександр Тисовський «Вірність Богові і Україні», о. Любомир Гузар «Слово богослова», Володимир Янів «Релігія і виховання», Тоня Горохович «Вірність Богові», о. Михайло Димид «Релігійне виховання в Пласті».

Упорядник ретельно сформував і розділ «Додатки»: крім офіційних рішень Пласту щодо релігійних питань тут подано розділи «Як служити при пластовій Службі Божій», «Пластові молитви», «Пластова вмілість “Паламар”» тощо.

Книга розрахована на вдумливого читача. Можливо, деякі судження чи відомості сприйматимуться неоднозначно, однак це спонукає до глибшого занурення в тему.

За ілюстрації в книзі послужили світлини авторів окремих матеріалів. Також зустрічаємо жменьку цікавих тематичних історичних світлин різного часу. «Пластова вірність Богові» видано в Івано-Франківську 2021 року (видавництво «Лілея-НВ») за редакцією Ярослава Довгана.

Замовити книгу можна у Львові, в пластовій крамниці «Скаут Стиль». Книжка стане в нагоді пластовим виховникам і виховницям, батькам пластунів і пластунок, дійсним членам, прихильникам і приятелям Пласту, а також кожному, хто глибше цікавиться темою розвитку українського скавтингу.

У ЛЬВОВІ КОНФЕРЕНЦІЄЮ ВІДЗНАЧИЛИ 100-ЛІТТЯ ПЛАСТОВОГО КУРЕНЯ «ЛІСОВІ ЧОРТИ»

АНДРІЙ СОВА

У четвер, 29 вересня 2022 року, в Музеї визвольної боротьби України (м. Львів, вул. Лисенка, 23а), з ініціативи Комісії тілового виховання і спорту ім. Івана Боберського Наукового товариства ім. Шевченка, кафедри олімпійської освіти Львівського державного університету фізичної культури (ЛДУФК) ім. Івана Боберського, відділу «Музей визвольної боротьби України» Львівського історичного музею (ЛІМ), Львівського обласного Будинку вчителя (ЛОБУ) відбулася наукова конференція «Українська тіловова традиція». Захід присвячено 100-літтю від заснування пластового куреня «Лісові Чорти».

Конференція зібрала науковців, краєзнавців та поціновувачів історії зі Львова та області, Тернопільщини, Івано-Франківська. Зголосилися також учителі фізичного виховання, історії України, захисту України. На конференції були присутні й студенти Львівського державного університету фізичної культури ім. Івана Боберського. Частина доповідачів та запрошених приєдналася до виступів і дискусій онлайн.

Нагадаємо, що пластовий курінь «Лісові Чорти» створено у Львові у липні 1922 року. Упродовж 1920—30-х років його члени брали активну участь у громадському житті Галичини. Це проявилось у проведенні мандрівних таборів, організації стаціонарних та мандрівних таборів, впорядкуванні могил українських січових стрільців, вояків Галицької армії, постановці театральних вистав, різного роду святкувань тощо.

Організатори і доповідачі конференції.
Світлина з фотоархіву автора

Серед членів куреня були такі відомі діячі як Богдан Кравців, Роман Мармаш, Михайло Пежанський, Григорій Пісецький, Андрій, Юрій та Петро П'ясецькі, Роман Шухевич, Степан Щуровський, Юрій та Ігор Старосольські та інші. Сьогодні «Лісові Чорти» мають осередки в Україні, країнах Європи, США, Аргентині, Австралії. Дев'ятнадцять членів куреня боронять Україну в лавах ЗСУ.

Програма конференції складалася з двох частин. У першій пролунали вітальні слова від доктора історичних наук, професора, директора Львівського історичного музею Романа Чмелика, завідувача відділу «Музей визвольної боротьби України» ЛІМ Тараса Кузя, завідувачки музейного відділу ЛОБУ Віри Романчак, доктора історичних наук, доцента кафедри олімпійської освіти ЛДУФК ім. Івана Боберського, старшого наукового співробітника відділу новітньої історії Інституту українознавства ім. Івана Крип'якевича НАН України, голови Комісії тілового виховання і спорту ім. Івана Боберського НТШ Андрія Сова. Далі відбулася презентація другого випуску наукового збірника «Українська тіловова традиція», який побачив світ у червні 2022 року. Після цього з доповідями та повідомленнями виступили пл. сен. Василь Венгерак, ЛЧ (тема доповіді: «Структура пластового куреня «Лісові Чорти»»), заступник голови Головної Пластової Булави, координатор платформи «100 кроків» пл. сен. Андрій Ребрик, ЦМ («Відродження куреня «Лісові Чорти» в таборах Ді-Пі в світлі архівних документів»), координаторка Музею-архіву Пластового руху у Львові пл. сен. Ольга Свідзинська («Доля членів куреня «Лісові Чорти» під радянською окупацією (1944—1991 рр.)»); завідувач сектору історико-меморіального музею Євгена Коновальця у Зашкові Ігор Селецький («Зашківці в історії пластового руху»), пл. сен. дов. Богдан Генег, ЛЧ («Історія відновлення діяльності куреня «Лісові чорти» у контексті відродження Пласту в незалежній Україні»). Ольга Свідзинська озвучила тези доповіді директора Комунального закладу Львівської обласної ради «Державний історико-культурний заповідник «Тустань» пл. сен. Андрія Котлярчука («Перший прапор «Лісових Чортів»: збереження і віднайдення»), після чого реставраторка Львівського історичного музею Алла Гриньків розповіла про процес реставрації прапора. Модератор конференції Андрій Сова представив доповідь «Сфрагістичні пам'ятки пластового куреня «Лісові Чорти» (1922—1930)». Кандидат історичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин та докторант Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника Петро Гаврилишин розповів про «лісового чорта» Богдана Гаврилишина. Головний редактор журналу «Пластовий шлях» пл. сен. Юрій Леськів говорив про висвітлення діяльності куреня на сторінках журналу, а голова пластової пошти станиці Чортків, пл. сен. пр., вояк ЗСУ Анатолій Петльований презентував останні філателістичні видання, що з'явилися в часі російсько-української війни.

Анатолій Петльований передав Ользі Свідзинській для Музею-архіву Пластового руху свій творчий доробок — каталог пластової філателії. Фото Юрія Леськіва

— ” —

**НА ОСТАНОК ЗАВІДУВАЧІ ВІДДІЛІВ
ЛІМ ПЕТРО СЛОБОДЯН І ТАРАС КУЗЬ
ОКРЕСЛИЛИ ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ
МУЗЕЙНОГО ОБРАЗУ КУРЕНЯ
«ЛІСОВІ ЧОРТИ» НА ПРИКЛАДІ
ПЛАСТОВОЇ ВИСТАВКИ
«В ПОЖЕЖАХ ВСЕСВІТНІХ...».**

На завершення заходу підведено підсумки наукової конференції, накреслено напрямки подальших досліджень. Серед майбутніх проектів — підготовка праці про життєвий шлях четвертого співзасновника Пласту Степана Гайдучка (1890—1976), видання третього випуску збірника «Українська тіловова традиція», присвяченого 150-літтю від створення Наукового товариства ім. Шевченка та 150-літтю від народження основоположника українського тілового виховання Івана Боберського.

ОЛЕГ ПАШИН:

«МЕНИ НЕ ХОЧЕТЬСЯ ПЕРЕДАВАТИ В СПАДОК СВОЇМ ДІТЯМ СВІТ, В ЯКОМУ БУДЕ ІСНУВАТИ РОСІЙСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ...»

Про Олега Пашина довідалася від спільних знайомих-пластунів. Він проходив військову службу у 205 батальйоні ТрО 241 бригади, отримав поранення у Сіверодонецьку і тривалий час перебував у лікарні в Києві.

Оскільки Олег — давній член Пласту, а зараз отримав ще й військовий досвід, мені було цікаво познайомитися з ним і поспілкуватися на різноманітні теми.

Олега виписали зі шпиталю, тож поки він перебуває на реабілітації, я скористалася можливістю і запросила його на каву. Розмова тривала довше, ніж очікувала, в процесі у мене виникло безліч незапланованих питань. Окрім цікавості, я сповнювалася натхненням і гордістю за тих, хто нас захищає, і за країну, яка виховує таких воїнів.

— Олеже, трохи проглянула Твою сторінку у Facebook і була вражена, скільки там позитиву, гарного настрою, жартів. Уявляю, що Ти як людина військова бачив багато різного і невеселого. Як вдається зберігати позитивний настрій та що в цьому допомагає?

— Це не завжди вдається. Бувають напружені моменти, буває страшно, потрібно зібратись. Але навіть в Сіверодонецьку жарти і почуття гумору зберігалися. Ну, бо по-іншому важко. Якщо це втратити, тоді біль і смерть, складнощі захоплять тебе — і все закінчиться безпросвітністю, опустиш руки.

Також вдома в мене дружина і троє дітей. Завжди прошу її надсилати мені нові фотографії. Це теж допомагає. Поруч такі самі живі люди, з таким самим почуттям гумору. Нещодавно спілкувався з хлопцями, з якими там були, і дуже приємна, добра й весела розмова в нас видалася.

Серед нас дуже популярний чорний гумор, бо завжди близькість смерті, поранень і каліцтв. Завжди є усвідомлення, що це може трапитись і з тобою, і з твоїм товаришем. Коли ще в Києві були і збирались їхати в Сіверодонецьк, сказав хлопцям, що у мене передчуття таке, що повернусь пораненим. Вони мені: «Сплюнь, ти що — дурень?!» виявився правий.

— А як відреагував на це передчуття? Злякався?

— Ні, не злякався. Намагався мінімізувати ризик для життя.

— Розкажи про своє поранення. Як це сталося?

— Штука в тому, що я нічого не пам'ятаю (сміється). Ми займали позицію. Нас туди перекинули в перших числах червня, разом із хлопцями зі «Свободи» (батальйон «Свобода» в складі Національної гвардії України. — Г. Г.).

У нас було чергування в будівлі, яка виходила вікнами на перехрестя. Перед нами декілька разів проходили ЛНР-івці, кілька разів було видно й кадринівців. Їх легко впізнати, бо вони одягнені краще. Наближалася до нас метрів на 50.

В один прекрасний день, 17-го числа, їхній танк виїхав із сусіднього кварталу, 400 м від нашої позиції, на перехрестя... Цього я вже не пам'ятаю. Це сталося о першій годині дня, тобто я відстояв вже ранкову вахту, потім прийшов на обідню. 17 червня я не пам'ятаю взагалі. І не пам'ятаю цілий тиждень після цього. Тому багато розповісти про це не можу.

Знаю, що було три постріли по нашій позиції, завалена фактично половина нашої будівлі. Я був там, мене викопали з-під завалів (це вже потім мені розповіли). Нас тоді поранило трьох. Один хлопець з мого взводу зовсім легкий був, тільки контузія і якась дірка в боці. Він виліз з-під завалу сам, схопив гранатомет і хотів бігти розбиратися з рашистами. Його зупинили, звичайно. А командир позиції, «свободівець» (позивний Бармен), дуже хороший і досвідчений дядько, загинув. Він був поранений, його довели до Лисичанська, і там він через три дні помер.

Нас перевезли в Лисичанськ на човнах, бо на той момент мостів між містами вже не було. Звідтіля — в Краматорськ, потім у Дніпро, в Хмельницький, потім вже в Київ. Весь цей тиждень я пам'ятаю лише уривками. Перше, що пригадую, що 20-го числа я зустрівся з братом у Дніпрі. Взяв у медбрата в Краматорську телефон, зателефонував і сказав, що я поранений і мене везуть в Дніпро. Він приїхав, ми зустрілись. Цікаво, що до війни я номер телефона брата не знав напам'ять, але поки ми були в Києві, мені здалось кумедним, що в нього номер починається на 762, як калібр ПКМ (кулемет Калашникова модернізований). Якось воно мені «засіло» і, втративши пам'ять, набрав його номер телефону.

▲ Олег Пашин перед виконанням одного з бойових завдань

Потім наступне пам'ятаю, як мене вантажать у потяг з Дніпра на Хмельницький. Потім зустрівся з дружиною в Хмельницькому і, пригадую, мене вантажать в авто і везуть у Київ.

24 червня я вже прокинувся у Києві, і після цього більш-менш пам'ять повернулася.

— **Які саме в Тебе поранення виявились?**

— У виписці з госпітала на дві сторінки розписали (сміється).

Коли я прокинувся, в мене були металеві спиці в руці, голова забинтована, ноги. Я не ходив, ноги були досить сильно побиті. Потім виявилось, що в Дніпрі я намагався встати, впав і погнув вкручені в кістку штирі. У Києві їх замінили.

Якщо коротко — в мене на лівій нозі пошкоджені м'які тканини частинами будівлі, які падали. На правій сухожилля чи нерв пошкоджено. Через це стопа не повністю працює. Перелом плечової кістки, виламаний і трохи зміщений шматок. Мені його витягували. Спершу хотіли робити операцію, потім сказали, що то буде більш травматично. Кілька подряпин на обличчі, на голові, на спині багато. І перфорація барабанної перетинки в правому вусі. Перший час я взагалі майже нічого не чув на праве вухо. А зараз постійно гул з правого боку. Я вже так звик.

Поки чекаю, коли знімуть гіпс із руки. Зростеться десь наприкінці вересня. Потім лікарі дивитимуться ногу: чи потрібна операція на цьому сухожиллі, чи ні.

Може, просто реабілітація потрібна. Ну, і шити вухо, бо саме по собі те, наскільки я чую, це одна справа, а друге те, що порвана барабанна перетинка. Будь-яка інфекція в зовнішньому вусі потрапляє всередину, а всередині лікувати дуже важко.

В госпіталі був до 1 вересня. Потім мене виписали, але ще потрібна повна реабілітація і плюс кілька операцій та обстежень. Думаю, повністю відновлюся не швидше, ніж через півроку.

— **Повертаючись до початку війни: Ти взагалі вірив, що щось таке буде, почнеться повномасштабна війна?**

— ” —

— **БУВ УПЕВНЕНИЙ, ЩО ЦЕ НЕМИНУЧЕ, РАНО ЧИ ПІЗНО ВІЙНА ПОЧНЕТЬСЯ. МИ З ДРУЖИНОЮ МАЛИ ЧІТКИЙ ПЛАН. НА ВСЯК ВИПАДОК СКЛАЛИ ЙОГО ЩЕ НА ПОЧАТКУ РОКУ ЧИ НАПРИКІНЦІ МИНУЛОГО.**

Знали, що коли це станеться, ми просто сідаємо в авто, веземо дітей до Львова, дружина з дітьми залишається там, а я повертаюся назад, іду в військкомат і намагаюся брати участь в обороні. Так і вийшло.

О 5 ранку почалися перші удари, прокинулись від вибухів. Переляку не було. Напевно, було просто здивування від того, що ми були праві в своєму передбаченні. Звичайно, була надія, що ми помилились. Але усвідомлювали, що це цілком реально.

Ми живемо під Києвом, в бік між Обухівською і Одеською трасою, і о 7 ранку ми вже їхали повз Обухів. Здогадувались, що Житомирська траса буде повністю забита. Тому їхали через Хмельницький. До вечора були вже у Львові. Я встиг поспати одну годинку, купив квиток на потяг, прийшов на вокзал, а там таких як я аж троє на весь потяг, які на Київ їдуть зі Львова. Подумав: міг би і не купувати квиток.

— **Усвідомлюю, що герої не тільки ви, чоловіки, а й ваші дружини, які вас відпускають і підтримують. Адже Ти міг би залишитися цілком законно зі своєю родиною, з трьома дітьми...**

— Безперечно, міг залишитися з родиною або ж виїхати за кордон з ними. Але це була частина плану. Дружині було не дуже комфортно, але вона розуміла, що хтось повинен це робити. По-друге, вона поважала моє бажання взяти участь в обороні Києва.

Після одного з вибухів у Львові дружина виїхала в Берлін на місяць. Потім повернулася в Україну, і це було якраз в той час, коли я виїжджав на Схід. Ми розминулися на день. Я вирушив, а вони через день приїхали в Київ. Хвилювалася, але тут вже нічого не вдієш... Дуже пишаюся нею.

— **Повернімося до дороги у Київ...**

— Думав тоді: от добре, якби було ще куди добиратись. Не був певен, що військкомати вціліли. Ситуація була доволі нестабільна. Були ракетні удари, але куди вони сухоходом встигли дійти, не було зрозуміло.

Отже, 25 лютого повернувся потягом у Київ. Мене зустрів брат на вокзалі, біля метро. Спустився в метро, побачив людей, які жили на станціях. Це був шок: картина війни. Я дістався до батьків, попрощався, зібрав деякі речі абсолютно хаотично. Прибув у військкомат.

Там стояла черга — людей сто мабуть. Частина запускали всередину, інших виводили вже строем, осіб по 10, зі зброєю, але в цивільному, саджали в автобуси і кудись везли. Ще в грудні я почав процедуру оформлення в резерв ТРО, але тоді зіткнувся з деякою бюрократією. Слід було якісь довідки оформляти, заяву написав, потім другу, копії різних документів принести. Одне слово, не закінчив той процес. Тому не був оформлений у резерв ТРО, але мої дані були у військкоматі. І мені 24-го, ще коли їхав через Хмельницький, зателефонували та сказали з'явитися туди.

Отже, підійшов до охорони на вході, кажу: «Мені телефонували». Відповідають: «Тут всім телефонували. Очікуйте в черзі».

Очікую, підходить один чоловік і запитує, хто готовий на передок? Кажу, що я готовий. Принаймні, це мені дозволило зайти всередину військкомату. Сів там у наступну чергу, там ще осіб з 50 в підвалі сидять, оформлюються. Із кабінету виходить жінка і каже: «Хто тут в ТРО? Йдіть на 2-й поверх, а тут у нас ЗСУ». Я не усвідомлював різниці, але пішов на другий поверх. Простояв там ще 4 години, ніхто з кабінету не вийшов і не зайшов, хоча щось там відбувалося... О 7

▲ Друг Олег після поранення в київському госпіталі

годині вийшов командир батальйону цього ТРО і каже: «В нас кінець робочого дня, розходьтесь». Більша частина вийшла, залишився сидіти я в коридорі і ще два чоловіки років за 50. І от ми кажемо: «Ми звідси нікуди не підемо». Він нам: «Добре. Ось вам віник і мітла. Підметіть коридор, а я вас буду оформлювати». Ми виконали наказ, а потім десь на колінці підписали контракт з резервом ТРО. Так наказом по частині нас мобілізували в ТРО і видали зброю.

— **В Тебе досвід війни ще з 2014-го?**

— Це був умовний досвід. Я тоді потрапив в «Азов», ще коли він був батальйоном, а не полком. У 2014 році була можливість поїхати, і я взяв на роботі максимальну відпустку. Встиг заїхати до Бердянська і на наступний день вже був штурм Маріуполя. Там пробув місяць, потім повернувся назад, допомагав волонтерам...

— **Знаю, що Ти був присутній при допиті військовополонених. Розкажи, будь ласка, яке було до них ставлення і що Ти особисто відчував до них?**

— Так, це було, коли ми опинилися на позиціях «Свободи». В якийсь момент ми зайшли в центральний зал на цій позиції і побачили, що там сидить на підлозі шестеро ЛНР-івців. Вони виглядали жахливо. Одягнені, як безхатьки. Якість форми, комплектність жахливі. З ними спілкувався наш головний розвідник. Вони сиділи на підлозі, їм дали воду, цигарки, чимось підгодовували.

І от вони сидять, а їх оцей розвідник питає: «Хлопці, а хто з вас в тюрмі сидів?» Шестеро сидить, п'ятеро піднімають руки. «Добре, а наркотики, ну, там, героїн?» Всі шестеро руки вгору. І от з таким контингентом ми воюємо...

Оті шестеро, коли їх взяли в полон, сиділи поруч з трупом закатованого українського бійця. Сказали, що не вони закатували, але чи варто їм вірити? Їм при мені давали воду і їжу, дозволяли палити. Ніхто їх не бив. Коли їх вантажили в транспорт, щоб везти в тил далі, скотчем зв'язали руки, позав'язували очі. Я особисто вантажив їх в «казачок». Це машина, в яку залізи в принципі складно, а із зав'язаними руками і очима ще складніше. Тому ми туди закинули одного, потім намагалися запахати другого. Складно було. Підійшов водій і сказав, навіщо ми з ними панькаємося?! Він за шкідарку одного туди закинув, той перекинувся через голову і їхав потім всю дорогу, стоячи на голові. Не думаю, що це якось особливо вплинуло на його фізичний стан. Просто незручно поїхав, навалом. Але якись знущань не було.

— Які в Тебе були почуття до них? Ненависть чи щось таке?

— Їх складно ненавидіти. Кажу: вони були мало схожі на людей. Тому ненависти не було. Огида? Так. До тих, хто ще тримає зброю і кого бачиш через приціл, — от до них ненависть, напевно, є.

— Розкажи, будь ласка, про свій досвід у Пласті і як це взагалі вплинуло на Твоє життя?

— У Пласті я з 1995 року, з новацтва. Мене туди привели батьки абсолютно випадково. Мій троюрідний брат теж туди потрапив, і мене привели з ним за компанію. З того часу так і залишився. Активно пластував до, напевно, року після 2010-го. Був виховником і зв'язковим у курені ім. Героїв Крут. В юнацтві отримав ступінь скоба. Моїми виховниками були Костя Тесленко, Богдан Березенко.

Час минав. Одружився, діти народилися, то відійшов трохи від активної роботи в Пласті. Але Пласт — це така організація, таке братство, про яке кажуть: колишніх пластунів не буває. Мене завжди запрошують «крутяни» на свої заходи, табори. Майже впевнений, що в будь-який момент можу приїхати без запрошення, і мені будуть раді. В житті на відсотків 80 залишається коло спілкування навколопластове: або ті, хто був у Пласті раніше, або тепер.

Мої молодші діти зараз пташата. І дружина теж написала заяву. Вона офіційно — сеньйорка прихильниця. Займається виховництвом цих пташат.

— Як впливає перебування у Пласті на життя в цілому і особливо зараз, у військові часи?

— Раніше дуже багато було дискусій щодо мілітаризму в Пласті. Ось хтось звинувачував конкретно наш курінь («Орден Залізної Остроги») в надмірній мілітаризації Пласту. Як показала практика, це знадобилось. Ті начебто «мілітарні» елементи, наприклад, шиккування, життя в польових умовах, людям, зовсім з цим не знайомим, додають більше шоку при початку бойових дій. Для декого проблема помитися десь в полі. Для мене це не є проблемою. Не є проблемою спа-

ти в спальнику на карематі, а для когось — проблема. Тому за це вдячний Пласту. Окрім того, Пласт — це також ідеологічна складова. До війни з Росією умовно готувався з 1995 року. В нашій організації, як би там не було, — патріотичне виховання. Є усвідомлення того, хто для нас є другом, а хто — стратегічний ворог.

Для тих, хто намагався розгледіти в росіян людське обличчя, 24 лютого стало шоком. Як це: ми ж браття, а тут — ракетні удари?! Пластунам було психологічно легше сприйняти те, що це наш ворог.

Книжка «Життя в Пласті». Керувався нею добру половину життя, ще з юнацтва. В мій підлітковий час це була прямо настільна книга, з якою ти постійно зв'язуєшся: і в побуті, і в щоденному пластовому житті — виховництво, сходи, життя в природі, таборування...

— Як Ти бачиш нашу перемогу? Що можна буде вважати нею?

— В МЕНЕ МОЯ ОСОБИСТА ДУМКА ТРОХИ ВІДРІЗНЯЄТЬСЯ ВІД ДУМКИ МОГО КОЛА СПІЛКУВАННЯ. ВОНИ ВВАЖАЮТЬ ПЕРЕМОГОЮ ВИХІД НА КОРДОНИ, КРИМ ТА ДОНБАС УКРАЇНСЬКІ, І ВСЕ. АЛЕ Я ВВАЖАЮ, ЩО ЦЕ МОЖНА ВВАЖАТИ ЯКОЮСЬ ТАКТИЧНОЮ ПЕРЕМОГОЮ, АЛЕ СТРАТЕГІЧНОЮ МОЖЕ БУТИ ТІЛЬКИ РОЗПАД РОСІЇ ЯК ДЕРЖАВИ.

▼ Олег Пашин (ліворуч) і Ярослав Юрчишин під час табору «Легіон». Літо 2001 р.

▲ Друг Олег (третій ліворуч) із бойовими побратимами

Адже до того часу, поки вона існує як цілісна країна і має якусь військову, політичну, економічну силу, всі її сусіди можуть опинитись на нашому місці. Це і країни Балтії, і Кавказ. Рано чи пізно ця порохова діжка знову бабахне, і хто знає, хто буде наступним. Це небезпечний звір, який ще й зараз поранений, тому розділ на окремі самодостатні держави без централізованого керування, під якимось іноземним військовим наглядом, — це ідеально. Але для того потрібно, щоб весь світ активно включався, а не так, як зараз — підгодовує нас зброєю.

МЕНІ ДУЖЕ НЕ ХОЧЕТЬСЯ ПЕРЕДАВАТИ В СПАДОК СВОЇМ ДІТЯМ СВІТ, В ЯКОМУ БУДЕ ІСНУВАТИ ТАКА ФОРМАЦІЯ, ЯК РОСІЙСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ. ТОМУ, ДАЙ БОГ, КОЛИ МОЇ ДІТИ СТАНУТЬ ДОРОСЛИМИ, ЩОБ ЦІЄЇ МЕТИ МИ ДОСЯГЛИ.

Запитувала пл. сен. прих. Ганна Гречишкіна

У родинному колі >

ПЕТРО ФРАНКО ЯК ПОПУЛЯРИЗАТОР МАНДРІВНИЦТВА У ГАЛИЧИНІ НАПЕРЕДОДНІ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

АНДРІЙ СОВА

У пропонуваній розвідці йдеться про туристичні зацікавлення одного із засновників Пласту Петра Франка (1890—1941) перед Першою світовою війною. Будучи членом руханкових і спортивних товариств «Сокіл-Батько», «Україна», «Змаговий Союз», належачи до Пласту, він здійснив чимало мандрівок Галичиною. Полюбляв Карпати. Обійшов практично всю Чорногору, Горгани та Сколівські Бескиди. Декілька зі своїх мандрівок описав на сторінках львівської періодики.

Захоплення Петра Франка мандрівництвом відбулося в родинному середовищі, а особливо проявилось у роки його діяльності як члена згаданих руханкових і спортивних товариств. В Академічній гімназії Петро Франко під впливом учителя руханки професора Івана Боберського захопився різними видами спорту, які тоді набирають популярності у Львові та Галичині, а зі створенням «Українського спортивного кружка» (1906) став його провідним членом, а згодом — головою. 22 червня 1910 р. Пе-

Петро Франко — учень Академічної гімназії у Львові. 1910 р. Джерело: ЦДІА України у Львові. — Ф. 640. — Оп. 1. — Спр. 3. — Арк. 49 зб.

тро Франко став членом українського гімнастичного товариства «Сокіл-Батько». Там закінчив спеціальний гімнастичний (фізкультурний) курс в «учительському кружку», що дало йому можливість успішно скласти іспит з гімнастики у Львівському університеті.

Від 1 вересня 1911 р. до 30 червня 1914 р. Петро Франко працював викладачем руханки (фізкультури) у дівочій учительській семінарії Українського педагогічного товариства у Львові. Викладав на чотирьох курсах 10 годин щотижня. Займався лещетарством (лижним спортом), копаним м'ячем (футболом), ситківкою (тенісом), легкою атлетикою. Особливе замилювання проявив до туризму, який поширювався в українських середовищах Галичини.

Популяризувати мандрівництво, як і всі інші види спорту, взялося товариство «Сокіл-Батько». У 1909 р. побачив світ перший підручник українською мовою — «Туристика» Альфреда Будзиновського. З-поміж іншого автор зазначав: «Уміле плекане туристики стоїть у других народів на дуже високому ступені. У нас ще сього, на жаль, нема. Може бути, що коли у виконанню ухвали сьогорічного просвітньо-економічного конгресу [йдеться про Перший український просвітньо-економічний конгрес, який відбувся 1 та 2 лютого 1909 р. у Львові. — А. С.] повстане у нас яке туристичне товариство, тоді й ми зачнемо пізнавати наші краї і їх жителів порядно і систематично. А вже крайній час, щоби кожний свідомий Русин знав свою вітчизну не лиш з мапи та з книжки, але й з власного досвіду».

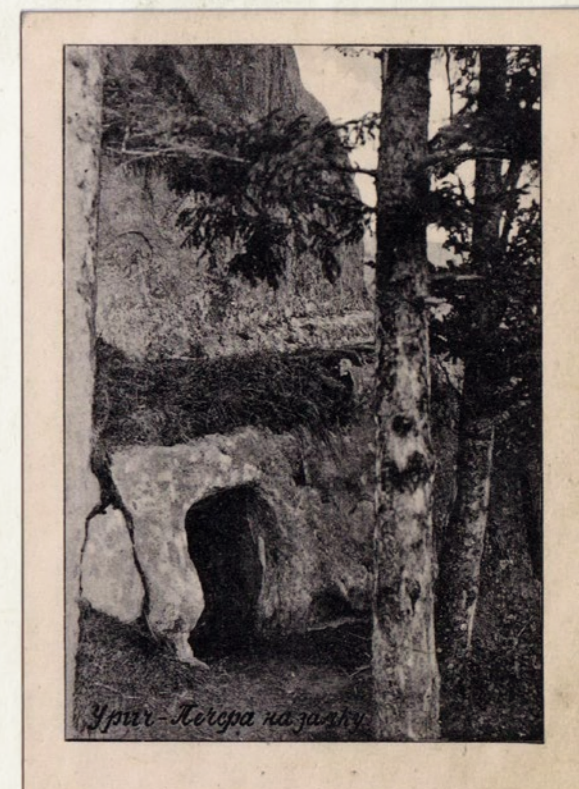
На сторінках друкованого органу «Сокола-Батька» «Вісти з Запорожя» час від часу з'являлися публікації на туристичну тематику. На першій сторінці часопису у 1912—1913 рр. зазначалося, що це «часопись руханкових, змагових, мандрівних і пожарних товариств», а в 1914 р. під назвою був напис «Руханка, Змаг, Пожарництво, Мандрівництво, Пласт, Стрілецьтво». 69 число за травень 1912 р. було присвячене мандрівництву. У публікації під назвою «Мандруємо?» (автор не вказаний) відзначалася важливість мандрівництва та мандрівок для українців Галичини: «Мандрівка є для кожного чоловіка доконче потрібна, чи він є пан чи Іван, чи ремісник або купець, чи селянин або урядник, чи ученик або студент високих шкіл. Є у нас люди, що не вийшли поза границі свого повіту, є такі, що не виходили поза межі свого села. Такі люди не можуть легко і свобідно думати. Вони не знають, як другі люди мешкають, як одягаються, як господарують, як говорять, як працюють. Вони не є в стані думати про якийсь поступ, про ліпший стан своєї хати, свого обійстя, свого одія, своєї роботи. Люди, що мандрують і заходять в чужі села, чужі міста, чужі повіти, чужі краї, видять нові річи, пізнають інші звичаї і можуть вже говорити, що є ліпше, чи тото є ліпше, що у них, чи тото, що у чужих. [...]

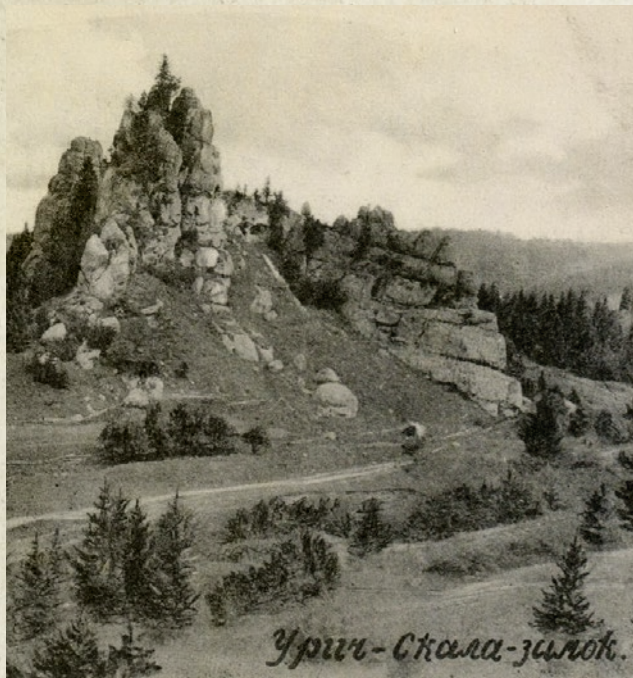
Прошу не думати, що ми повинні нічо иншого робити, лише мандрувати! Треба пильнувати своєї роботи, але два рази в році або один однісенський раз в році повинні ми відбути якусь мандрівку, щоби свою роботу порівнати з роботою людей в чужих сторонах».

Петро Франко, беручи приклад зі свого учителя Івана Боберського, спілкуючись та працюючи з Альфредом Будзиновським, Степаном Гайдучком та іншими сокільськими діячами, написав низку статей і окремих праць про руханку і спорт: «На лещетах довкола Львова» (1910), «Лещетний спорт у Львові» (1911), «Хідлі» (1911), «Кид каменем і кулею» (1911), «Примінна руханка» (1911), «Списа до мету» (1911), «Скок в далечинь» (1911), «Пер Генрик Лінг і його руханка (Шведська руханка)» (1912), «Лещетні шляхи коло Львова» (1912), «Прогулька в наші гори» (1912), «Каблуківка (Крокет)» (1913), «Підбиванка» (1913), «Пластові гри і забави» (1913) та ін. Серед його творчої спадщини на особливу увагу заслуговують розвідки, присвячені туризму, або, як він ще називав цей новий вид спорту для українців, — мандрівництво, подорожництво.

Подорожуючи Галичиною, Петро Франко залишив декілька описів своїх мандрівок. Це було зроблено для зацікавлення та заохочення українців до туризму як виду спорту, а також подання цікавої та важливої інформації про життя і побут українців Галичини, туристичних маршрутів Карпатами тощо. Серед праць на цю тематику можна назвати статті Петра Франка «Урич» (*Вісти з Запорожя. Часопись*

«Урич — Печера на замку». Поштівка міжвоєнного часу, 15 % від продажу якої йшло на потреби товариства «Рідна Школа». З приватного архіву Юрія Завербного (м. Львів)

▲ «Урич — Скала — замок». Поштівка міжвоєнного часу, 15 % від продажу якої йшло на потреби товариств «Рідна Школа». З приватного архіву Юрія Завербного (м. Львів)

руханкових і пожарних товариств. — Львів, 1911. — 30 мая. — Чис. 57. — С. 5—6), «Лещетні шляхи коло Львова» (Вісти з Запорожа. Часопись руханкових, змагових, мандрівних і пожарних товариств. — Львів, 1912. — 28 лютого. — Чис. 66. Зимове число. — С. 1—2), «Прогулька в наші гори» (Вісти з Запорожа. Часопись руханкових, змагових, мандрівних і пожарних товариств. — Львів, 1912. — 30 мая. — Чис. 69. Мандрівне число. — С. 2—3) та ін. Зокрема, публікація «Урич» присвячена мандрівці з Борислава до Урича і назад 25—26 квітня 1911 р., яку здійснив Петро Франко. На той час не так багато українських мандрівників, на відміну від поляків, описували свої походи в гори. Петро Франко не тільки описав подорож, а й опублікував її на сторінках львівського часопису «Вісти з Запорожа». Планувалося, що в мандрівці візьмуть участь спортсмені львівського студентського товариства «Основа». Однак, як писав Петро Франко, «зголосився до неї "1" і всі взяли в ній участь дня 25. і 26. цвѣтня 1911. [р.]». Тобто він відбув цю мандрівку на самоті.

Напередодні Першої світової війни Петро Франко здобув колосальний практичний досвід у сфері туризму. Це йому сильно допомогло у розгортанні діяльності Пласту та інших руханкових і спортивних організацій краю.

На особливу увагу серед багатьох публікацій Петра Франка на туристичну тематику заслуговує його стаття «Подорожництво». Вона вийшла друком на сторінках львівського часопису «Діло» у вересні 1911 р. У статті Петро Франко актуалізує питання створення окремого товариства, члени якого мали б професійно займатися туризмом.

Текст публікації Петра Франка «Подорожництво» подано із збереженням мови оригіналу (пунктуація за сучасними нормами. — Ред.).

ПЕТРО ФРАНКО ПОДОРОЖНИЦТВО

Богато в нашім краю доріг, гостинців, шляхів, стежок, пів [полів, плаїв? — ред.], полонин, гір, рік, лісів, сіл — і се все навело декого на гадку, чи не можна було би се все ввидіти, побачити, оглянути, відпочати і т. п. Так повстав спорт подорожництва, мандрівництва — взагалі туристика. Що таке туристика — обговорив докладно п. Рудницький на своїм відчиті на «Бесіді» у Львові, і то з правдивим, українським гумором. Супроти сего мої скучні замітки не зацікавили би нікого. Одначе мушу поділитися з читачами кількома гадками, що повстали на різних мандрівках. Спорт мандрівництва розвинений в нас чи не найкраще із усіх прочих спортів. А одначе коли всі прочі спорти тішать ся певним уплянованем та організацією — то не замічаємо сього в подорожництві. Тут люди «ходять», у наших знайомих з наплечниками або їх підписи у всяких придатних до сього місцях можна побачити трохи не всюди. Хто з них зрозумів користи і приємности, які дає мандрівництво, затуляє «до спілки» одного або двох товаришів і йдуть куди хочуть, часто не багато або й нічого не знаючи про околицю, куди йдуть. Коли «відкриють» гарні види, мальовниче каміне, глибокі печери і т. п., то ховають се для себе і не оповідають нікому. Чому? Про се хиба й самі не знають. Може, хиба, тому, що[б] хто инший там не зайшов і того самого або й більше не побачив.

Так бути не повинно. Про се могло би подбати найкраще яке спільне товариство, в котрім прогульковці інформували би себе взаємно. Військова мапа всего не скаже, а й на ній часто не зазначені догідні плаї, що не раз скорочують значно дорогу, колиби, схоронища і т. п. Короткі навіть описи подорожій зарадили би тому не мало, рівнож сьвітлин, з котрих можна би уложити навіть гарний пам'ятковий альбум.

Вже кілька літ тому повстала в декого гадка заложити «Туристичне товариство» в цілях інформаційних і агітаційних. До тепер кінчило ся на гадці. Одначе в останніх часах гадка ся так спопуляризувала ся і в кругах спортсменів поширила, що є надія на скоре заложенє не лиш «Туристичного товариства» але й загально спортового, котре мало би на ціли не лише туристику, але й всі приступні спорти плекати і поширювати. Вже навіть проекти статутів такого товариства готові, а агітація за товариством веде ся в широких кругах нашої молодіжи.

БУЛО БИ БАЖАНИМ, ЩОБИ ТАКЕ ТОВАРИСТВО ЗАЛОЖИЛО СЯ ЯК НАЙСКОРШЕ ТА ПОЧАЛО СВОЮ ПРАЦЮ НЕ ЛИШ МІЖ КРУГАМИ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ, АЛЕ Й МІШАНЬСТВА ТА СЕЛЯНЬСТВА. «СОКОЛИ» І «СІЧИ» ПЕВНО РАДО БИ СЬОМУ ДІЛУ ПОМАГАЛИ.

Джерело: Франко П. Подорожництво // Діло. — Львів, 1911. — 18 вересня н. ст. (5 вересня ст. ст.). — Чис. 207. — С. 7.

ВИПУСК, ПРИСВЯЧЕНИЙ 100-ЛІТТЮ КУРЕНЯ «ЛІСОВІ ЧОРТИ»

АНДРІЙ ПИЛЮХ

ПАМ'ЯТНИЙ КОНВЕРТ

«ЛІСОВІ ЧОРТИ»

№ 26 за каталогом «Пластової пошти»
2019—2022 рр.

Розмір 114 x 162 мм (стандарт С-6), папір офсетний 120 г/см². Друк повноколірний цифровий з подальшою ручною вирізкою та поклейкою.

На лицевій стороні зображено основний логотип святкування 100-літнього ювілею куреня «Лісові Чорти». Художник — ст. пл. Сергій Корольчук (Тернопіль).

На зворотній стороні подано коротку довідку, а також вихідні дані. Вказано порядковий номер #26/05-2022 (26 — загальний, 05 — річний).

Оформлення Андрія Пилюха. Наклад 500 прим.

ПОШТОВА КАРТКА

«ЛІСОВІ ЧОРТИ»

№ 32 за каталогом «Пластової пошти» 2019—2022 р.

На картці використано світліну з першої курінної мандрівки 1922 року. Художник — ст. пл. Сергій Корольчук (Тернопіль).

Розмір поштової картки 105 x 148 мм, повноколірний двосторонній цифровий друк, папір крейдований 350 г/см².

Зворотна сторона оформлена за стандартами поштових карток. Додано текстову інформацію, логотип «Пласт. Станиця Чортків» та напис «Пластова пошта». Також вказаний номер видання: #32/08 (32 загальний, 08 — річний 2022 р.).

Наклад 500 прим.

Поштові картки оформлені як картмаксимуми (поштова марка та штемпелі на лицевій стороні картки). Художнє оформлення виконав Андрій Пилюх.

ПЕРСОНАЛЬНА ПОШТОВА МАРКА

Для погашення використано персоналізовані поштові марки (П-26 — 2022 р.) «3 курінь УСП Лісові Чорти», випущені Укрпоштою на замовлення Пластової пошти. Наклад 44 аркуші (28 марок в аркуші).

Погашення марок на конвертах та поштових картках проведено 22 липня 2022 р. у Львові на Головоштамті календарним поштовим штемпелем.

Купони та марки «Пластової пошти» проштамповані спеціальним художнім штемпелем «100 років від часу заснування пластового куреня Лісові Чорти», автор — художник ст. пл. Сергій Корольчук (Тернопіль).

пл. сен. ЮРІЙ ЮЗИЧ, ОЗО

ПЛАСТУН МИРОСЛАВ ГРИГОРІЇВ — УКРАЇНСЬКИЙ П'ЄР ЖУБЕР

Десятки років для багатьох колекціонерів світу було загадкою, хто ж є автором перших двох комплектів кольорових пластових поштівок. І якщо під анотацією карток для української делегації на світове джемборі в Угорщині 1933 року можна було знайти підпис латинкою «М. Григоріїв», то авторство серії поштівок з нагоди 25-ліття Пласту було тяжко визначити через відсутність підпису. У найповнішому каталозі пластових артефактів, який упорядкував і видав Ярослав Фурсенко з нагоди століття Пласту, «джемборівських» поштівок взагалі немає, а картки до чверть століття організації представлені без зазначення авторства.

Автором цих мистецьких ілюстрацій з пластового життя є визначний український, чеський та американський графік і журналіст Мирослав Григоріїв, який багато років працював для «The Washington Post» і Військово-морських сил США.

Народився М. Григоріїв у рік заснування Пласту, 26 квітня 1911 року (за новим стилем — 9 травня) у легендарному місті Кам'янець-Подільський. Батько його, Никифор, був активним суспільно-політичним діячем українського руху, згодом міністром освіти в уряді УНР.

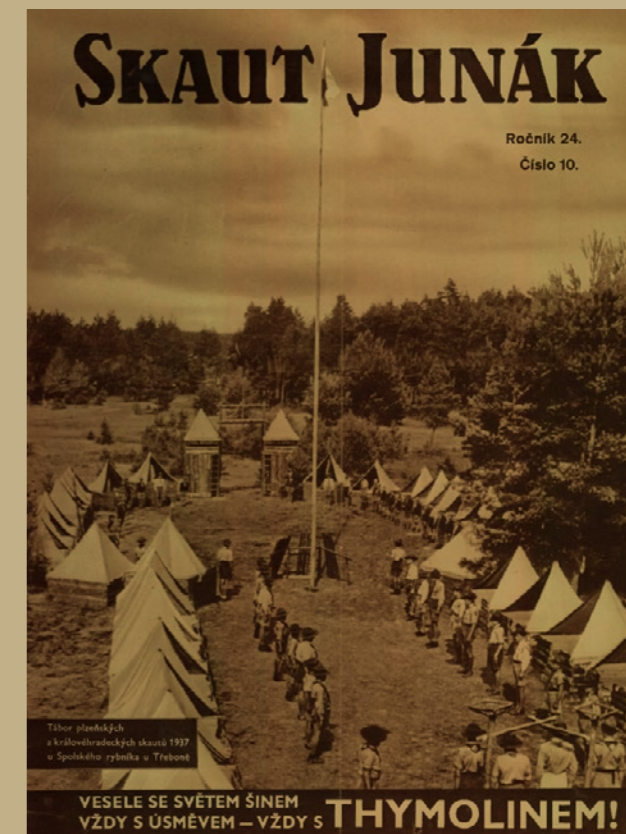
Батько назвав свого сина на честь Мирослава Січинського — бойовика-одинака, який 12 квітня 1908 року застрелив у Львові австрійського намісника Галічини Андрея Потоцького. Застрелив прямо в його робочому кабінеті — за фальсифікацію виборів та утиски українського руху. Мирослав став першою дитиною у тогочасному Кам'янці, яка, виростаючи серед зросійщеної інтелігенції, змалку виховувалася українською мовою.

У 9-річному віці Мирослав разом із батьками потрапив в еміграцію: спершу до Польщі, а 1921 року — до Праги. Тут навчався в українській гімназії, яку закінчив у 1929 році. І саме тут став членом пластового гуртка. На одній з пластових світлин бачимо його поруч із майбутнім провідником українських політ'язнів сталінських концтаборів Михайлом Сорокою (навчались в одній гімназії).

Гімназистом Мирослав розкриває свій творчий талант — бере участь у створенні рукописних учнівських часописів «Смолоскип» (1924—1925) разом із Михайлом Антоновичем та «Ранок» (1925—1927). Характер юнака влучно описала одна сучасниця:

«В клясі справжнім spiritus movens на всякі дурниці був Мирослав Григоріїв. Гарний собою пустун-одинак мав завжди повно ініціативи, видумок і затій для загальної забави. Здавалося, що всі його непересічні здібності, уява і фантазія скеровані саме на неймовірні вигадки й жарти, які кляса завжди ентузіастично приймала і підтримувала. Об'єктом його гумору були передусім професори, потім учні, в яких він гостро підмічав комічні риси, а також актуальні події в українському або й загальному житті».

І далі наводить один приклад: «Десять у другій половині 20-их років стали дуже популярними народні танці, аранжовані Авраменком. Мирослав негайно

У довоєнний період Мирослав Григоріїв співпрацював на постійній основі із журналом «Скаут-Юнак» (SKAUT-JUNAK), куди подавав свої ілюстрації

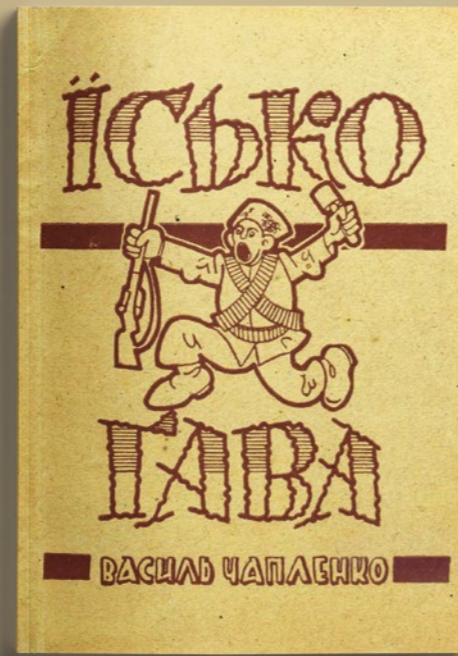
переробив Аркана на свій власний лад і навчив клясу його танцювати. Трималися ми так само, як у справжньому танці, хором співали мелодію, але кроки робили спрощені, схематизовані, так що загальне враження було подібне, але в дійсності це була карикатура Аркана. Танцюючи, ми підіймали такий неможливий порох, шум і крик, що ціла школа ходила ходором».

У 1933—1937 роках М. Григоріїв навчається в Українській студії пластичного мистецтва у Празі. Від 1931 до 1937 року асистує в Українському соціологічному інституті в Празі, створеному за активної участі його батька-соціолога. Водночас продовжує пластувати. Стає учасником світового скавтського джемборі в Геделе (1933, Угорщина, де виголосив по радію український привіт «усім братам по широкому світу»). Співпрацює на постійній основі із журналом чеського скавтіну «Скаут-Юнак» (SKAUT-JUNÁK), куди подає свої ілюстрації; ілюструє український дитячий журнал «Пчїлка» (Ужгород) та чеські дитячі книжки, зокрема комікси (під псевдонімами «Miroslav (i M.) Mariquita», «H. Mariquita», «Mariquita»).

Збереглась одна із пластових статей М. Григорієва, яку він опублікував у 1932 році в журналі «Пчїлка». Стаття має актуальну і досі назву «Чому носимо пластовий однострій» (без знаку питання в кінці заголовку). «Люблю дивитися на широку лаву пластунів, прибраних в однострої, бо нагадують вони мені мур з одностайних квадратів, злитих своєю однорідністю в однодольну стіну! Це ...нерозривна цілість,

^ Обкладинка часопису «Пластун-Scout», редактованого Мирославом Григорієвим. Грудень 1945 р.

^ «Ісько Гава» Василя Чапленка. Автор обкладинки Мирослав Григорієв. 1949 р.

яку не розвалить перший порив вихру и об чоло якої розібеться не одна хвиля бурі. И це почуття має кожний, чие око спиниться на шерягу молодих людей, вбраних в невибагливий, але зручний однострій великої світової родини. А носити його не так то й просто».

І далі: «носіть однострій не лише при святочних нагодах, але завжди, коли виконуєте хоч якусь маленьку сторіночку пластового життя, щоб кожний, хто вас зустрине, знав, що може до вас звернутися за допомогою з повним довірям и щирістю. Адже суспільство вже не раз переконалося в том, що зелена сорочка не лише мило впливає на око, але й криє під собою добре серце».

Мирослав багато ілюстрацій малює на пластову і скавтську тематику, зокрема створює дві вищезгадані серії по 4 поштівки — у 1933 і 1937 роках.

Перша серія видана в Ужгороді для пропаганди на III світовому скавтському джемборі, яке відбувалося влітку того ж року 1933 року в Угорщині. Надрукована вона була в 5 барвах і продавалась по 9.50 чеських корон за штуку. В лівому нижньому кутку кожної картки на звороті є напис: Pix. M[yugoslav] Hryuhorijiv. Поширення цих листівок викликало в Ужгороді нагірки з боку урядових чинників. Закарпатські москвофіли подавали їх продаж на джемборі як заклик до самостійності, бо на одній із них зображено тризуб.

У березні 1937 року товариство «Український Пласт» у Празі (діяло паралельно із СУПЕ, яке мало виразно націоналістичний характер) видало другу серію, до якої увійшло 4 листівки по 2000 примірників кожна — разом 8000. Поштівки ці друкувались двоколірним друком на крейдяному папері.

Окрім мистецької праці Мирослав продовжує свою журналістську діяльність. Працює кореспондентом у чеській пресі, в українській газеті «Назустріч», журналах «Життя і знання», «Нова Україна». У 1935 році стає редактором українського інформаційного бюлетеня «Українкор», заснованого українськими есерами-емігрантами. Видає свої перші книги: «Техніка пропаганди в советській пресі» (Прага, 1935) і «Методи пропаганди серед молоді в комуністичній пресі» (Прага, 1936).

У 1936 році в Українському соціологічному інституті читає лекції на тему «Німецька політика і Україна». Уривки цих виступів публікувались в газетах США і Канади. Згодом, у 1940 році, у канадському Вінніпегу вийде друком його книга «Німці і Україна» (щоправда, під псевдонімом — М. Кам'янецький). Сьогодні ця книга є вільно доступною в інтернеті.

У 1937—1938 шкільному році керівництво чеського скавтингу довіряє Мирославу кураторство 24-го річника їхнього центрального ілюстрованого часопису «SKAUT-JUNÁK». Чеські мистецтвознавці вважають, що М. Григорієв мав свій особливий стиль, хоч і творив під впливом малюнків француза П'єра Жубера та американського карикатуриста Аль Хіршфельда.

У 1939 році Мирослав ілюструє книгу Ярослава Новака «Зелене озеро» (Novák Jaroslav, «Zelené jezero») та перше видання популярного серед чеського юнацтва роману Ярослава Фоглара «Chata v Jezerní kotlině», тобто «Курінь в озерній долині» (окрім суперобкладинки та чотирьох гуашей всі ілюстрації виконав наш «Марікіта»). Згодом ця книга десятки разів перевидавалась, по ній відзнято два сезони чеських мультфільмів. А перший візуальний образ головних героїв заклав український графік.

В окупованій німцями Празі у 1940—1942 роках М. Григорієв ілюструє ще щонайменше 6 книжок, які друкуються чеською мовою: Moravcová Anna, «Výtvarné práce výchovné» (1940), Donát Vladimír «Zrádný nápoj» (1941), Janouch Jaroslav «Zajatci džungle», Lupati Cesarina «Norimberské loutky» та Benda Antonín «Hrady země české» (1941). Цікаво, що серед тогочасних видань є і книга Андрія Чайковського «Козацька помста» (Čajkovskij Andrij, «Kozácká pomsta»), надрукована у 1941 році видавництвом «Вишеград».

В українських енциклопедичних довідках про М. Григорієва помилково зазначається, що у 1941—1944 роках він мешкав у Львові. Насправді він співпрацював із Львівським оперним театром, живучи в Празі. Зокрема, у 1943 році дистанційно (консультуючись листовно з керівниками вистави) підготував ескізи декорацій для вистави Вільяма Шекспіра «Гамлет», яка ставилась у 1943 році під режисурою легендарного українського актора і режисера Йосипа Гірняка.

Навесні 1945 року Мирослав виїздить до Німеччини, оселяється в Авгсбургу, в таборі для переміщених осіб. Тут редагує і видає часописи «Пластун» (1945—1947) та «Новак». Так, так — оцей гарно ілюстрований і розвезений українськими переселенцями по всьому світу авгсбурзький часопис «Пластун-Scout» наче невідомого авторства — це теж творіння М. Григорієва. На обкладинці 4-го числа чітко видно авторський підпис «Mariquita».

У таборах Ді-Пі Мирослав працює як графік, ілюстратор і карикатурист. Виконує обкладинки до книг: «Український народний співаник» (1946), «Порвані струни» Ростислава Василенка (1947) та «Ісько Гава» Василя Чапленка (1949). Останні два видання є сьогодні у вільному доступі на сайті «Діяспоріяна».

З Німеччини емігрує за океан — до США. Тут у 1948—1955 роках працює художником у Нью-Йорку, у 1955—1958-х — перекладачем і диктором в українському відділі «Голосу Америки». У 1950—1960-х роках ілюструє театральний огляд у «The Washington Post» під псевдонімом «Miroslav H. Gregory». Паралельно, у 1958—1967 роках, працює художником фільмового відділу Військово-морських сил США.

^ Поштівка з нагоди Світового скавтського Джемборі (1933 р.), яку оформив Мирослав Григорієв. Ілюстрація з колекції Олексія Оніщука

У заокеанській діаспорі М. Григорієв продовжував творити, малювати. Створює картини на теми творів Миколи Гоголя — «Параска», «Пацюк». У 1961 році оформляє збірку оповідань для молоді «Пригоди Сірка Клаповухого» авторства письменника Степана Риндика. Малював мапу народної ноші окремих областей України. Досі невиданими залишаються його багатокольорові ілюстрації до збірки поезій для дітей «Лебеді» авторства Леоніда Полтави.

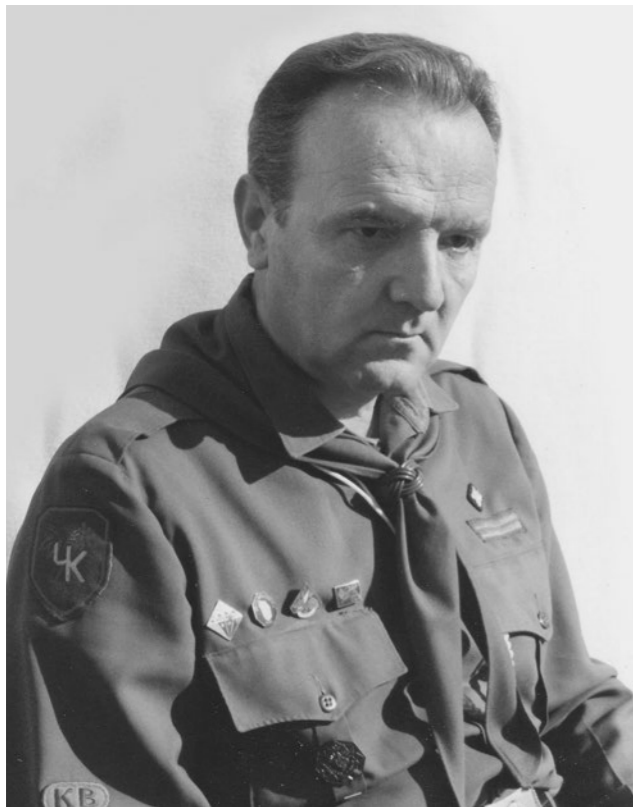
М. Григорієв вже постійно проживає у столиці США — Вашингтоні. Тут він намалював портрети Тараса Шевченка та чорношкірого американсько-британського актора Гра Олдріджа (Gra Aldridge), які у 1967 році подарував Говардському університету у Вашингтоні.

У 1973 році вийшло видання англійського перекладу «Мойсея» Івана Франка. Там було багато різних неточностей. Однак Богдан Кравців вважав, що «це видання від повної компромітації [рятують] ... високомистецькі ілюстрації, заставки та кінцівки до тексту поеми, що їх виконав Мирослав Григорієв».

Помер М. Григорієв 7 червня 2000 року у Вашингтоні. Похований разом із дружиною Євгенією (1907—1998) в графстві Монтгомері, штат Меріленд, у «Parklawn Memorial Park and Menorah Gardens Rockville». Номер поховання: 133469602. У архіві-музеї УВАН ім. Д. Антоновича в Нью-Йорку зберігається його іменний фонд № 341.

—”

МАБУТЬ, НАЙКРАЩОЮ ЕПІТАФІЄЮ ЙОГО ЖИТТЯ МОЖЕ СТАТИ РЕЗЮМЕ ПРОФЕСОРА ЮРІЯ ШЕВЕЛЬОВА: «МИРОСЛАВ ГРИГОРІЄВ БУВ ГРАФІК ЛЕГКОГО ПЕРА, ШО ВМІЛО СХОПЛЮВАТИ СПРАВДІ ХАРАКТЕРИСТИЧНЕ В ЛЮДЯХ І ЯВИЩАХ».

4.04.1930, м. Ходорів, Україна —
8.08.2022, м. Пасейк, США

ПЛ. СЕН. ІГОР СОХАН, ЧК, — «ІЗБО»

Ділимося сумною вісткою, що 8 серпня відійшов на Вічну Ватру братчик Загону «Червона Калина» Ігор Сохан — «Ізбо». В суботу, 20 серпня, його попрощала родина, братчики Загону і місцева громада на поминальній Службі Божій в українській католицькій церкві св. Миколая в Пасейку, парохіянином якої він був.

Друг Ігор народився в Ходорові у патріотичній родині Антона і Ольги (з Левицьких) Соханів. Був наймолодшим із трьох синів. В цьому галицькому місті він провів своє дитинство.

Батьки були активні в громадському житті Ходорова, належали до засновників «Рідної школи» у місті. Антін також був засновником спортивного товариства «Зоря», диригував хором при Народному домі. Він був головним касиром і пізніше головою цукроварні. Ольга була активна в Союзі українок та очолювала в «Рідній школі» комітет підтримки бідних дітей.

Наприкінці Другої світової війни родина була змушена втікати на Захід. В Австрії під час американського бомбардування в Тюльні загинув батько. Після цього три брати з мамою опинилися в таборі біженців у Баварії.

У таборі Ді-Пі в Ляндсгуті Ігор ходив до гімназії, де ми й познайомилися. В Ляндсгуті ми належали до пластової станиці.

У спогадах Ігор написав: «Я ділив свій вільний від науки час між Пластом і спортом. Влаштувалися між-таборові чи міжклубові змагання з відбиванки, футболу, кошиківки, легкої атлетики та інших ділянок спорту.

Відбувалися теж крайові змагання та олімпіада переміщених осіб різних національностей. ... Мене обрали до української збірної команди відбиванки на Олімпіаду. Мені, вісімнадцятилітньому юнакові, це була велика честь, і наші футбольні та відбиванкові збірні вийшли переможцями. Це все скріплювало в нас спортові вміння, і коли настав час виїзду за океан, ми винесли їх на наші нові місця поселення».

Також у спогадах друг Ігор із захопленням згадував історичне Ювілейне Свято весни в Міттенвальді з нагоди 35-ліття заснування Пласту, яке відбулося у 1947 році в присутності гостей зі скавтських організацій різних народів.

В 1949 році ми, як і тисячі інших скитальців, опинилися в Америці. Ігор з мамою і братом Володимиром також прибули до США. Трохи пізніше до них долучився найстарший брат Олег, який був на студіях медицини. Родина оселилася в Джерсі-Сіті, НДЖ.

У 1955 році Ігор одружився з пластункою Оленою «Лілею» Фасєвців. Вони купили хату у Вудкліф-Лейк, НДЖ, та розпочали родинне життя. Невдовзі народилися Марійка й Олег. Працював Ігор інженером у фірмі Frankland and Lienhard, де проектував мости та автостради, які будували чи відновлювали на сході Америки.

Разом з тим Ігор продовжував свою активність у Пласті та спорті. Як не раз казала його дружина, він був завзятий пластун на все життя!

У Нью-Йорку виник старшопластунський курінь «Червона Калина», і на Великій Раді Загону в Грімсбі, Онтаріо, 1 і 2 вересня 1951 року цей курінь прийнято в ряди Загону «Червона Калина».

В Загоні друг Ігор був два рази отаманом (в 1971 і 1993 роках), тривалий час головою Забавового комітету вечорниць ЧК. Брав участь у всіх окружних Святах Юрія на «Вовчій Тропі», які організував і провадив Загін. Зі здобуттям Україною Незалежності Ігор Сохан був причетний до відродження куреня в Україні та допомагав у підготовці та проведенні Спортивно-вишкільних таборів «Калиновий Оберіг».

Друг Ігор був два рази головою КПС США (в 1985 і 1989 роках) та головою КПРади. Як голова КПСтаршини Ігор Сохан двічі був у Білому Домі під час історичних подій 1988 року: на підписанні Резолюції про поневолені народи та на врученні членам кабінету Президента Рональда Рейгана Меморандуму про українських політичних в'язнів.

У 1968 році голова КПС братчик Ярослав Бойдуник покликав Ігоря Сохана на пост діловода тіловиховання і доручив йому зайнятися спортивною програмою в краю. Братчик Ігор вперше в історії Пласту встановив пластову відзнаку фізичної вправності (мистецьке оформлення виконав братчик Богдан Титла). За віддану та плідну пластову працю йому призначено ступінь пластуна сеньйора керівництва та відзначено орденом св. Юрія в золоті.

Завзятий спортсмен і любитель спорту, Ігор Сохан брав активну участь у змаганнях з відбиванки і тенісу, за що діставав численні нагороди. Любив працювати з

молоддю, особливо у спорті. У Нью-Йорку в 1949 році він став засновником та змагуном ланки відбиванки при Українському спортовому клубі (УСК).

У 70-ліття ланки відбиванки він писав: «... Ми гідно репрезентували українців у відкритих американських турнірах за чемпіонат східних стейтів... Ми часто здобували одне з перших п'яти місць серед пересічно 25 команд учасників. У 1953 та 1954 роках ми здобули чемпіонат Метрополітальної відбиванкової ліги Нью-Йорка».

Восени 1958 року друг Ігор разом із Мироном Лепкалюком зорганізував репрезентативну команду відбиванки під назвою Український відбиванковий клуб «Плай» (New York Ukrainians), щоб змагатися в міжстейтових чемпіонатах сходу та центральних стейтів США, а врешті — за чемпіонат США. За два роки свого існування «Плай» був переможцем двадцяти трьох турнірів східних та центральних стейтів, а також здобув перемогу у чемпіонаті Канади в 1959 році.

Ігор також був членом проводу УСКу і воротарем футбольної команди. Любив грати в теніс та часто змагався в турнірах на «Союзівці». Також на оселі «Союзівка» він був координатором щорічних з'їздів колишніх учнів таборів Ді-Пі з Байройта, Берхтесгадена, Зальцбурга, Ляндсгута та Регенсбурга.

Братчик Ігор був активним ціле своє життя, поки хвороби не змусили його піти на спочинок. Відійшов на Вічну Ватру до своїх покійних друзів.

Три покоління Соханів та їхні рідні — Тимці, Гадзевичі, Миськіви, Кано, Крочаки — були присутні на обряді прощання з дорогим і люблячим мужем, батьком, дідусем, який назавжди залишиться в пам'яті, у наших серцях. Глибоко співчуваємо рідним і близьким бл. пам. Ігоря Сохана.

«Тихо спи, без тривоги», дорогий Братчику, спокійним сном там, де немає болю і турбот, бо Ти заслужив на вічний спокій.

Вічна Тобі пам'ять!

*Братчик Богдан Кузишин — «Кузьо»
(у публікації використано інформацію
з родинних джерел)*

Як вірний син України, Ігор Сохан жив Україною, рад відновленню її Незалежності, турбувався її долею. І тому родина буде вдячна за датки на допомогу Україні через Пластову ініціативу Scouts for Ukraine.

13.01.1936, Україна —
7.08.2022, м. Сідней, Австралія

ЯРОСЛАВ СОЛОВІЙ — «ДАРЗІ»

Сіднейський пластовий курінь «Брати Моуглі» цього року відпровадив на Вічну Ватру ще одного члена зі старшого покоління, Блаженної Пам'яті Ярослава Соловія, пластове псевдо «Дарзі». Похорон відбувся 16 серпня 2022 р. зі Свято-Покровського храму УАПЦ, Стратфілд Вест, на Сіднейському кладовищі Руквуд, де Ярослав спочив біля батька Віктора Соловія, настоятеля Свято-Покровської парохії, опісля архієпископа Австралії Варлаама.

На похоронних відправах було присутньо багато пластунів в одностроях, вони тримали стійку в церкві. При кінці Служби пластуни разом із зятем та внуками покійного винесли домовину на його останню подорож до кладовища, де на прощання відспівали «Ніч вже йде».

Прощаємо Тебе, дорогий наш друже і брате Ярославе — «Дарзі», від Пластового Племені «Брати Моуглі», з яким Ти був пов'язаний ще від 1955 року, займав функції писаря, маючи до того знаменитий хист.

Ти був наш курінний історик: завдяки Твоїй праці ми маємо ювілейне видання з нагоди 50-ліття нашого куреня, яке буде поміщене в «Історії Пласту», яку редагує Андрій Ребрик і над якою Ти почав ще рік тому разом зі мною працювати.

^ Ярослав Соловій серед друзів і подруг під час першого пластового табору, організованого куренем УСП «Брати Моуглі» у Брізбені (1959—1960 рр.). Присіли: НП з Брізбена, ст. пл. Люба Величко (в заміжжі Соловій), ст. пл. Борис Базалицький, ст. пл. Ірина Кохановська (в заміжжі Прудник), ст. пл. Юрій Сивак, ст. пл. Анатолій Прудник. Стоять: ст. пл. Стефан (Фуньо) Сивенький, ст. пл. В'ячеслав Спасивий, ст. пл. Ігор Єремієнко (Брізбен), за ним ст. пл. Броніслав (Борис) Любчик, ст. пл. Ярослав Соловій, ст. пл. Петро Гупало (Брізбен), ст. пл. Олег Островський

Біографічні дані про покійного Ярослава, що подаємо нижче, були поміщені в ювілейному виданні (1951—2001) історії Племени «Брати Моуглі».

Ступінь в Пласті: Пластун сеньйор довір'я.

Праця у Пласті: станичний пластової станиці Сідней; командант пластових таборів; курінний і писар куреня УПС.

Праця і членство в українських організаціях: член танцювального ансамблю в Сідней; член управи Української Громади в Сідней; голова Батьківського комітету Центральної «Рідної Школи» в Сідней; секретар парохіяльної ради Св. Покровської парохії УАПЦ в Сідней; член і скарбник консисторії УАПЦ в Австралії; заступник голови і секретар кредитової спілки «Карпати» в Сідней; будівничий Українського православного центру в Канберрі і Українського православного цвинтаря у Руквуді (Сідней).

Участь в австралійському середовищі: член професійних організацій інженерів в Австралії; доброволець — офіційний український перекладач на Олімпіяді і Паралімпіяді 2000 року в Сідней.

Пластова діяльність Ярослава почалася ще 1947 року в Ашаффенбургу, Німеччина, де він разом з братом Богданом брав участь у першій повоєнній пластовій зустрічі. Йому тоді було 11 років.

По приїзді до Австралії він продовжував дуже активно пластовати. Перед вступом до Племени «Брати Моуглі» Ярослав належав до юнацького гуртка «Орел», де виконував діловодство писаря. Цей гурток був переведений до Уладу Старших Пластунів 1955 р. і став другим поколінням куреня «Брати Моуглі», створеного в Сідней 1951 року. Одним із засновників куреня був старший брат Ярослава, Богдан Соловій — «Сірий Вовк» (це псевдо він мав від 1947 року, коли юнакував у курені ім. Симона Петлюри в Ашаффенбургу).

Ніколи не забуду перший пластовий табір у Брізбені 1959 року під проводом куреня «Брати Моуглі», де також були Ярослав і Люба — ще тоді Величко.

Ярослав був комендантом першого спільного табору Пласту і СУМу, який відбувся 1970 року на пластовій площі в Інглебурн. Це була справді історична подія!

Найбільша втіха для Ярослава була, коли вступив до куреня «Брати Моуглі» його внук Симон Олексин (син нашого курінного брата Євгена — «Канга») і отримав псевдо «Сірий Вовк», яке перебрав від брата Богдана Соловія.

Ярослав тоді мені сказав, що про це треба конечно згадати в нашій історії, бо це вже третє покоління! І так воно буде.

На кінець я не міг знайти кращих слів як тих, що наш, також вже покійний брат Едік Кульчицький — «Міза» висловив на похороні нашого курінного брата та засновника Василя Гладкого — «Табакі»:

*Ти відійшов, але...
Ми ще зустрінемося,
Наш друже і наш брате,
І сядемо гуртом під вечір при вогні.
Ти нам розкажеш про свої буттєві благодаті,
А ми поділимось з Тобою про свої...
І при кінці візьмемось рука в руку.
І заспіваємо журливий епілог,
На тимчасову, друже мій, розлуку
Вже ніч іде, вже ніч іде...
І з нами Бог, і з нами Бог.*

Прощай, наш брате. Вклоняємось Твоїй пам'яті моуглівським кличем: «Ми з тобою однієї крові!»

Курінь «Брати Моуглі» висловлює своє глибоке співчуття дружині покійного Любі, донькам Надії і Наталці, зятєві Євгену, нашому курінному братові, та внукам, як також і ширшій родині.

Вічна йому пам'ять!

Олег Островський — «Хаті»

23 червня 1930, м. Станиславів, Україна —
4 грудня 2021, м. Баффало, США

ПЛ. СЕН. ЛІДІЯ СВЯТОСЛАВА ЗАЛЕСЬКА СТАСЮК, ВЕРХ.

Ліда побачила світ у старому Станиславові (тепер Івано-Франківськ) в родині Гертруди й Осипа Залеських. Батько був музикологом, композитором, диригентом і ботаником. Він працював як гімназійний учитель і був великим приятелем молоді. Довгими роками він був сталим інструктором на таборах на Новому Соколі. Саме завдяки йому дочка Ліда змалку полюбила природу й мандрівки по Карпатах. Крім Ліди в родині була ще молодша сестра Христина.

Друга світова війна закинула частину родини аж у Німеччину; коли війна закінчилася, батько був по східній стороні Залізної Завіси, а діти з мамою і бабунею по західній. Після війни вони опинилися у таборі Ді-Пі у Фіссені, куди час до часу насакували советські військові машини і ловили українців, щоби репатріювати «на рідину». Одна з таких подій довела матір дівчаток до смерті, і вони залишилися без батьків, тільки з бабунею. Зрештою Червоний Хрест допоміг батькові приїхати до дітей.

Обидві сестри стали пластунками у Фіссені, а пізніше у Шляйсгаймі. Саме там Лідиною виховницею стала Цьопа Паліїв, одна із ідеологічних провідниць Пласту. 1950 р. родина емігрувала до Америки, до Баффало, де Ліда допомагала розвинути пластову станицю, а пізніше була однією з основних добровольців й опікунів першої пластової оселі у США — «Новий Сокіл». 1954 року Ліда одружилася з Маркіяном Стасюком. Вони мали дві доні, Роксоляну і Христину, які також стали пластунками, як потім і їхні діти.

У Баффало Ліда включилася у різні структури української громади: Союз українок Америки (Ліда була дуже активна у Суспільній службі, наприклад, багато років опікувалася українськими сиротами у Бразилії), парохія св. Миколая, хор «Бурлаки» (в якому співав її чоловік, а вона акомпанювала на фортепіані) та інші. У пластовій станиці впродовж кількох десятиліть Ліда була осередковою УПС. «Новий Сокіл» був її улюбленим місцем, де вона знаходила себе у різних галузях: новацька і юнацька виховниця, комендантка табору й оселі. Вона радо згадувала, як посадила вічнозелені кущі, що виростили у великий ліс на «Новому Соколі». За свою пластову і громадську діяльність Ліда дістала ступінь сеньйорки довір'я, а 1991 р. також відзначення св. Юрія у сріблі. Союз українок також нагородив її кількома грамотами.

Лідин чоловік, Маркіян, помер у жовтні 2021 р. в Баффало, а через 48 днів відійшла на Вічну Ватру і Ліда.

Інформації зібрані з родинних джерел

19.08.1972, смт Солотвино Богородчанського р-ну Івано-Франківської обл. — 12.07.2022, поблизу с. Єгорівка Волноваського р-ну Донецької обл.

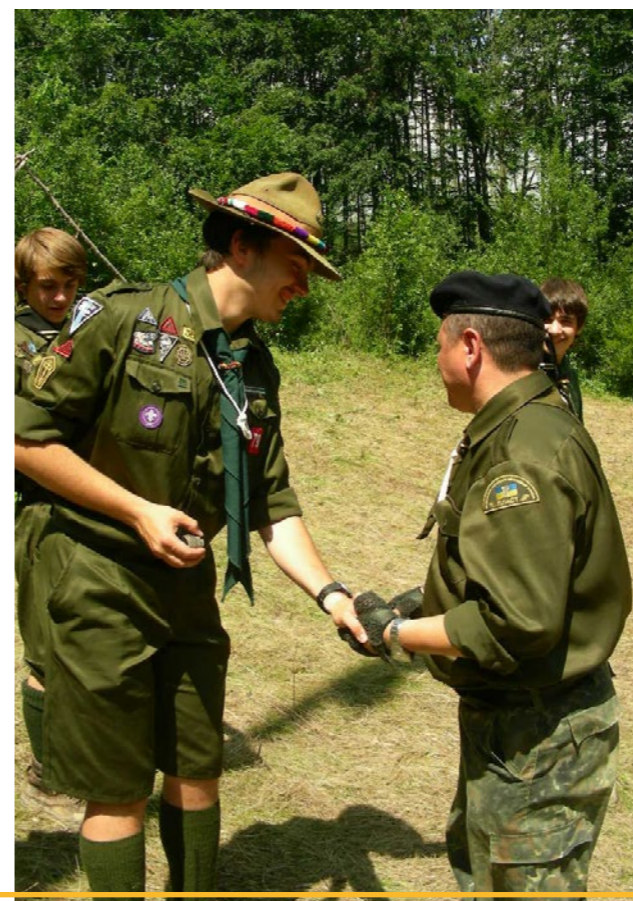
РУСЛАН БЕЛЮЖЕНКО «ЄГЕР»

Руслан народився у Солотвині, містечку, звідки походив Іван Чмола. Його батьки — Валентин та Марія з роду Струків. До Івано-Франківської станиці офіційно вступив у 2008 році, хоча й раніше долучався до проведення літніх юнацьких таборів.

Інструктор та член кадри виховників 79 куреня ім. В. Липинського. Інструктор з самозарядности на курінних таборах «ЕНД-2» (2008), «ЕНД-3» (2009), «ЕНД-4» (2010), «Z-799» (2013), «Чаркес» (2014), «Месники» (2018) та вишколах для юнацтва, що відбувались у лісах Богородчанщини.

Надавав для проведення пластових занять єгерське угіддя. Долучався до проведення таборів «Скобини крила» у с. Саджава. Заступник коменданта літнього табору для пластунів з Одеської області, що відбувався в 2010 році в лісах Богородчанського району. Згодом перейшов до Пластприятя.

У другій половині 1980-х років навчався в СПТУ № 31 в Кутківцях, що на Хмельниччині. Заочно здобував освіту у Львівському технікумі зв'язку та у Львівській політехніці.

^ Руслан Белюженко завзято і віддано працював для добра Пласту, допоміг у проведенні багатьох пластових таборів.

Був приватним підприємцем, надавав послуги телерадіомайстра у Богородчанах. Крім того, очолював ТзОВ «Верховина — ДС».

Працював у єгерській службі, брав активну участь у боротьбі з бракон'єрами. Захоплювався мисливством. Був відданим собаководом: тренував собак, готував їх до змагань та виставок.

З перших днів повномасштабного російського вторгнення цілодобово допомагав організувати патрулювання та охорону громадського порядку на Богородчанщині. Зголосився добровільно та пішов до війська 6 березня від Солотвинського лісгоспу. Був у складі спеціального підрозділу, перед яким стояло, зокрема, завдання вистежувати та знешкоджувати ворожі розвідгрупи. Старший сержант, головний сержант взводу в/ч А4056.

Під час боїв був двічі контужений внаслідок мінометних обстрілів. Після другої контузії, за словами побратимів, вивів групу розвідників з місця обстрілу, а потім був госпіталізований. Після короткого відпочинку повернувся на передову.

Загинув 12 липня 2022 року під час виконання бойового завдання біля с. Єгорівка Донецької області. Перемищаючись в авто, троє військових підірвались на протитанковій міні. Руслан загинув, а двоє інших вояків були важко поранені і потрапили до реанімації.

Похований 19 липня 2022 р. на цвинтарі в Богородчанах. Під час церемонії похорону посмертно нагороджений Залізним Пластовим Хрестом (рішення ГПБ від 19 липня 2022). У смутку залишилася дружина Зоряна та донька Юліана, яка в юнацьких роках була пластункою.

9.10.2002, м. Київ — 24.07.2022, с. Семигір'я Бахмутського р-ну Донецької обл.

МАКСИМ ВОРОБ'ЄНКО «ДОВГИЙ»

Максим, син Дмитра та Олени, з дому Рудченко, долучився до Пласту у 2009 році. Належав до новацького рою «Грифони» гнізда ч. 33 «Побратими стрімкої скелі». Успішно пройшов програму усіх новацьких проб. Був учасником крайових новацьких таборів «Літопис Рідної Землі» (2010, 2011) та Крайового новацького табору «Спорт» (2012). Брав участь у новацькій програмі Ювілейної Міжкрайової Пластової Зустрічі у Львові до 100-ліття Пласту (2012).

У 2013 році був учасником пластової делегації на Джемборі з нагоди 95-ліття скавтіngu в Литві.

Цього ж року став членом юнацького гуртка «Беркути» 97 куреня ім. Максима Кривоноса. У квітні 2015 року склав Пластову Присягу, а у 2018 році здобув ступінь розвідувача. Під час юнакування проявляв провідницькі здібності. Був обраний гуртковим, згодом курінним. Виконував функції підбратчика у новацькому рої. Завжди був провідником для молодшого юнацтва під час мандрівок та скелелазних змагань.

Учасник курінних таборів, у 2018—2019 — їх співорганізатор. Відбув табори «Золота Булава» (2016),

ПОЛЕГЛІ
У РОСІЙСЬКО-
УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ

^ Хорунжий пластун-юнак Максим Вороб'єнко піднімає стяг України

«Леґіон» (2017, 2019). Учасник мандрівних змагів «Осінній рейд» та «Весняний рейд».

Завжди виявляв зацікавленість у вивченні нового, захоплювався мандрями, скелелазінням та боротьбою. Відвідував тематичні гуртки.

Навчався в столичній школі № 286. Освіту продовжив у коледжі харчових технологій міста Києва.

У 2021 році уклав контракт зі Збройними Силами України. Служив у 30-й окремій механізованій бригаді. Згодом перевівся до 1 батальйону 72-ї окремої механізованої бригади ім. Чорних Запорозжців.

24 липня перебував у с. Семигір'я Бахмутського р-ну Донецької області в групі з десяти осіб, що поодинокі окопалися в посадці та зі стрілецької зброї прикривали відхід українських військових з місця боїв поблизу Вуглегірської ТЕС. Група потрапила під атаку ворожої артилерії, танків та авіації з трьох флангів. Загинув внаслідок влучання танкового снаряду.

Похований 29 липня на південному кладовищі у Києво-Святошинському районі, с. Віта Поштова.

Посмертно нагороджений Залізним Пластовим Хрестом.

ПОЛЕГЛІ
У РОСІЙСЬКО-
УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ

— ” —
**СТАТИ ПЛАСТУНОМ МОЖНА В БУДЬ-ЯКОМУ ВІЦІ. ЗОВСІМ НЕ
ОБОВ'ЯЗКОВО БУТИ В НОВАЦТВІ АБО Ж ЮНАКУВАТИ В ПЛАСТІ,
ЩОБИ ЗГОДОМ СТАТИ УКРАЇНСЬКИМ СКАВТОМ.**

Навіть якщо вам 30 або ж 40 і ви ніколи не бували в мандрівках, не ночували в шатрі і не співали під супровід гітари при ватрі, ви можете стати членом Пласту.

Долучитися до скавтського руху в Україні та дізнатися більше можна за цим посиланням:
<https://www.plast.org.ua>

«ВЕЛИКЕ ПЛЕМ'Я ЛІСОВИХ ЧОРТІВ»

Курінь ч. 3 УСП та курінь ч. 3 УПС

«Лісові Чорти» — найдавніший пластовий курінь, що постав з гуртка тринадцяти львівських пластунів під час мандрівки Карпатами, біля скель-печер села Розгірче на Львівщині 1922 року.

За легендою, «лісовими чортами» назвала їх одна бабуся, коли вони вийшли з лісу після кількадечної мандрівки. Члени куреня відзначилися як добрі організатори пластових таборів. Вони виробили багато своїх традицій і церемоніалів, написали пісні, що використовуються й сьогодні. Найвідомішою з них залишається «Гей-гу! Гей-га!», переспівана у наш час Тарасом Чубаєм.

Серед відомих членів куреня — визначний пластовий діяч Юрій Старосольський, генерал Роман Шухевич, економіст Богдан Гаврилишин, останній Президент УНР в екзилі Микола Плав'юк, владика Стефан Сулик, поет Богдан Кравців, генерал армії США Микола Кравців та багато інших науковців, громадських і політичних діячів.

Курінне привітання «Лісових Чортів» — «Гей-гу! — Гей-га!»

ESTD
1922

Лісові Чорти

ПЛАСТОВИЙ
ШЛЯХ

ЩОКВАРТАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ ТА ІНФОРМАЦІЇ